

EVROPSKA UNIJA

EVROPSKI PARLAMENT

SVET

**Bruselj, 20. maj 2021
(OR. en)**

**2019/0152 (COD)
LEX 2090**

**PE-CONS 9/1/21
REV 1**

**RECH 92
COMPET 161
EDUC 79
CODEC 335**

**SKLEP EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O STRATEŠKEM INOVACIJSKEM
PROGRAMU EVROPSKEGA INŠTITUTA ZA INOVACIJE IN TEHNOLOGIJO (EIT) ZA
OBDOBJE 2021–2027: SPODBUJANJE TALENTOV IN ZMOGLJIVOSTI EVROPE ZA
INOVACIJE TER RAZVELJAVITVI SKLEPA ŠT. 1312/2013/EU**

SKLEP (EU) 2021/...
EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 20. maja 2021

**o strateškem inovacijskem programu Evropskega inštituta
za inovacije in tehnologijo (EIT) za obdobje 2021–2027:
spodbujanje talentov in zmogljivosti Evrope za inovacije
ter razveljavitvi Sklepa št. 1312/2013/EU**

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 173(3) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom²,

¹ UL C 47, 11.2.2020, str. 69.

² Stališče Evropskega parlamenta z dne 27. aprila 2021 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 10. maja 2021.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta¹⁺, zlasti člen 4 Uredbe, določa sprejetje strateškega inovacijskega programa (SIP).
- (2) V SIP bi bilo treba določiti prednostna področja in strategijo za Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT) za zadevno sedemletno obdobje v skladu z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta²⁺⁺, bi bilo treba vzpostaviti ključne ukrepe EIT, in bi morala vsebovati oceno pričakovanega družbenega, gospodarskega in okoljskega učinka EIT, njegovih dejavnosti ozaveščanja in njegove zmožnosti za ustvarjanje najboljše inovacijske dodane vrednosti. V SIP bi bilo treba upoštevati rezultate stalnega spremljanja in rednega neodvisnega ocenjevanja EIT.

¹ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o Evropskem inštitutu za inovacije in tehnologijo (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

² Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje njegovih rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (UL ...).

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

- (3) SIP bi moral upoštevati tudi strateško načrtovanje okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa (v nadaljnjem besedilu: Obzorje Evropa), vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/...⁺, ustvarjati in spodbujati ustrezne sinergije in dopolnjevanje med dejavnostmi EIT ter drugimi ustreznimi pobudami, instrumenti in programi Unije ter nacionalnimi in regionalnimi pobudami, instrumenti in programi ter zagotoviti skladnost s prednostnimi nalogami in zavezami Unije, vključno s tistimi iz sporočil Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru, z dne 27. maja 2020 o proračunu EU kot gonilu načrta okrevanja za Evropo (v nadaljnjem besedilu: načrt okrevanja za Evropo), z dne 19. februarja 2020 o evropski strategiji za podatke, z dne 10. marca 2020 o strategiji za MSP za trajnostno in digitalno Evropo in z dne 10. marca 2020 o novi industrijski strategiji za Evropo in tistimi, ki so povezani z doseganjem strateške avtonomije Evrope, ob hkratnem ohranjanju odprtega gospodarstva.
- (4) SIP bi moral zajemati oceno finančnih potreb in virov za prihodnje delovanje EIT. Vsebovati pa bi moral tudi okvirni finančni načrt za obdobje ustreznega večletnega finančnega okvira.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

- (5) Da bi se zagotovila kontinuiteta dejavnosti EIT ter skupnosti znanja in inovacij (SZI) skladno z ustreznimi določbami Uredbe (EU) 2021/...⁺, bi moral ta sklep začeti veljati čim prej in bi se moral uporabljati z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2021.
- (6) Ker ciljev tega sklepa države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in nadnacionalne narave lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta sklep ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (7) Sklep št. 1312/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta¹ bi bilo treba razveljaviti –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

¹ Sklep št. 1312/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. december 2013 o strateškem inovacijskem programu Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) – prispevek EIT k bolj inovativni Evropi (UL L 347, 20.12.2013, str. 892).

Člen 1

Sprejme se strateški inovacijski program Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo za obdobje od 2021 do 2027 (v nadaljnjem besedilu: SIP 2021–2027), kakor je določen v Prilogi.

Člen 2

SIP 2021–2027 se izvaja v skladu z Uredbo (EU) št. 2021/...⁺.

Člen 3

Sklep št. 1312/2013/EU se razveljavi z učinkom od 1. januarja 2021.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Člen 4

Ta sklep začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 2021.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednik

Za Svet
predsednik

PRILOGA

STRATEŠKI INOVACIJSKI PROGRAM EVROPSKEGA INŠTITUTA ZA INOVACIJE IN TEHNOLOGIJO (EIT) ZA OBDOBJE 2021–2027

Kazalo

1.	Uvod	4
1.1.	Ozadje	5
1.2.	Ključni izzivi	11
1.3.	Položaj znotraj Obzorja Evropa	14
2.	Višji cilji: strategija EIT in cilji za obdobje 2021–2027	18
3.	Spodbujanje talentov in zmogljivosti Evrope za inovacije: ključni ukrepi	20
3.1.	Podpora obstoječim SZI	20
3.2.	Povečevanje regionalnega učinka SZI	23
3.3.	Ustanovitev novih SZI	27
3.4.	Podpora inovacijski in podjetniški zmogljivosti terciarnih izobraževalnih institucij	29

3.5.	Medsektorske dejavnosti EIT	35
3.5.1.	Komuniciranje in razširjanje	35
3.5.2.	Opredeljevanje in izmenjava dobrih praks z deležniki	38
3.5.3.	Mednarodno sodelovanje in dejavnosti za zagotavljanje svetovne razsežnosti	39
3.6.	Uresničevanje: način delovanja	40
3.6.1.	Model delovanja SZI	41
3.6.2.	Model financiranja SZI	44
3.6.3.	Zmanjševanje upravnega bremena	48
3.6.4.	Razmerje med EIT in SZI po prenehanju sporazuma o partnerstvu	49
3.7.	Sinergije in dopolnjevanja z drugimi programi Unije	51
4.	Reševanje krize, ki je nastala zaradi izbruha COVID-19	56

5.	Viri	57
5.1.	Proračunske potrebe	57
5.2.	Učinek (spremljanje in ocenjevanje)	59
5.2.1.	Poročanje in spremljanje	60
5.2.2.	Ocenjevanje, vmesni pregled in celovita ocena	66
	Dodatek 1	70
	Dodatek 2	79

1. UVOD

V tem strateškem inovacijskem programu so določeni prednostna področja in strategija Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) za obdobje 2021–2027 (SIP 2021–2027). V njem so določeni cilji, ključni ukrepi, način delovanja, pričakovani rezultati in učinek EIT ter ocena potrebnih virov. S SIP 2021–2027 se zagotavlja potrebna skladnost EIT z Obzorjem Evropa.

SIP 2021–2027 temelji na oceni učinka, ki jo je izvedla Komisija. V njem je upoštevan osnutek SIP, ki ga je pripravil EIT in ki je bil Komisiji predložen 20. decembra 2017, in sicer v skladu z Uredbo (ES) št. 294/2008 Evropskega parlamenta in Sveta¹. V njem je upoštevana tudi Uredba (EU) 2021/...⁺, zlasti ključna vloga EIT kot dela stebra III „Inovativna Evropa“ v okviru Obzorja Evropa ter njegov prispevek k spoprijemanju s svetovnimi in družbenimi izzivi, vključno z vzpostavljenimi cilji in zavezami za podnebne cilje in cilje Organizacije združenih narodov (ZN) za trajnostni razvoj (v nadaljnjem besedilu: cilji trajnostnega razvoja), ter k stebru I „Odlična znanost“ in stebru II „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“ v okviru Obzorja Evropa. SIP 2021–2027 temelji na izkušnjah, pridobljenih v preteklih letih delovanja EIT, in rezultatih širokega posvetovanja s ključnimi deležniki.

¹ Uredba (ES) št. 294/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o ustanovitvi Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (UL L 97, 9.4.2008, str. 1).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

V SIP 2021–2027 se upošteva strateško načrtovanje Obzorja Evropa, da bi se zagotovile skladnost z dejavnostmi Obzorja Evropa in sinergije z drugimi ustreznimi programi Unije ter skladnost s prednostnimi nalogami in zavezami Unije, tudi tistimi, ki se navezujejo na evropski zeleni dogovor, načrt okrevanja za Evropo, evropsko strategijo za podatke, strategijo za MSP za trajnostno in digitalno Evropo in novo industrijsko strategijo za Evropo, in tistimi, ki so povezani z doseganjem strateške avtonomije Unije ob ohranjanju odprtega gospodarstva. Poleg tega prispeva k reševanju svetovnih in družbenih izzivov, vključno s cilji trajnostnega razvoja, saj sledi načelom Pariškega sporazuma, sprejetega na podlagi Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja¹, in k uresničevanju gospodarstva ničelnih emisij toplogrednih plinov najpozneje do leta 2050. Namen SIP je tudi povečati dopolnjevanje in sinergije med dejavnostmi EIT ter nacionalnimi in regionalnimi programi financiranja in prednostnimi nalogami.

1.1. Ozadje

EIT je bil ustanovljen leta 2008, da bi s krepitvijo inovacijske zmogljivosti Unije in držav članic prispeval k trajnostni gospodarski rasti in konkurenčnosti. V okviru EIT so se prvič povezali terciarno izobraževanje, raziskave in inovacije (v nadaljnjem besedilu: trikotnik znanja), močen poudarek pa je tudi na podjetniškem talentu, ustvarjanju poslovnih priložnosti ter inovacijskih znanj in spretnosti.

¹ UL L 282, 19.10.2016, str. 4.

EIT se je od ustanovitve postopoma uveljavil kot edinstven instrument za spoprijemanje z družbenimi izzivi prek povezovanja v okviru trikotnika znanja. Deluje predvsem prek skupnosti znanja in inovacij (SZI)¹⁺. Trenutno obstaja osem SZI, ki delujejo na področjih podnebnih sprememb, digitalne preobrazbe, energije, hrane, zdravja, surovin, mobilnosti v mestih in proizvodnje z dodano vrednostjo.

Do zdaj je vsako SZI sestavljalo pet do deset kolokacijskih centrov²⁺, ki naj bi delovali kot geografska vozlišča, ki zagotavljajo tudi fizični prostor za lokalno interakcijo v okviru inovacijskega ekosistema in za povezovanje trikotnika znanja v praksi. Kolokacijski centri so Organizirani in strukturirani v skladu z ustreznim nacionalnim in regionalnim inovacijskim okoljem ter temeljijo na vseevropski mreži obstoječih laboratorijev, pisarn ali kampusov partnerja SZI.

¹ Kot so opredeljene v točki 2 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Kot so opredeljeni v točki 3 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

Cilj SZI je voditi portfelje dejavnosti trikotnika znanja prek:

- (a) dejavnosti izobraževanja in usposabljanja z močnimi podjetniškimi komponentami za usposabljanje naslednje generacije talentov, vključno z zasnovo in izvajanjem programov, zlasti na magistrski in doktorski ravni, ki jim je bil podeljen znak EIT, in sicer pečat kakovosti, ki ga EIT podeli izobraževalnemu programu SZI, ki izpolnjuje posebna merila kakovosti, med drugim povezana s podjetniškim izobraževanjem in inovativnimi učnimi načrti učenja skozi prakso, pri čemer je izobraževalni program EIT ključnega pomena za razvoj zelo podjetnih in visokokvalificiranih inovatorjev, od tod tudi pomen programov in dejavnosti za razvoj podjetniških in digitalnih znanj in spretnosti ter prekvalificiranja in dokvalificiranja človeških virov v okviru vseživljenjskega učenja;
- (b) dejavnosti, ki podpirajo raziskave in inovacije, za razvoj inovativnih in trajnostnih proizvodov, postopkov, tehnologij, storitev in netehnoloških rešitev, ki se nanašajo na posamezne poslovne priložnosti ali družbeni cilj;
- (c) dejavnosti za ustanavljanje in podpiranje podjetij, kot so programi pospeševanja, ki so podjetnikom v pomoč pri preoblikovanju zamisli v uspešna podjetja in pospešujejo proces rasti in razvoja.

Posebnost EIT v primerjavi z drugimi instrumenti za inovacije je usmerjenost v globalne in družbene izzive s povezovanjem trikotnika znanja, ki dejavnosti terciarnega izobraževanja vključuje v vrednostno verigo inovacij.

Pristop EIT pomaga krepiti odpornost in povečevati trajnostnost ter prispeva k uresničevanju postopnih in prelomnih inovacij, da se učinkovito obravnavajo pomanjkljivosti trga in da se pomaga pri preoblikovanju panog ter da se podpre oblikovanje zagonskih, odcepljenih ter malih in srednjih podjetij (MSP). EIT omogoča oblikovanje dolgoročnih poslovnih strategij za spoprijemanje s svetovnimi izzivi in pomaga pri oblikovanju okvirnih pogojev, ki so ključnega pomena za rast dobro delujočega inovacijskega ekosistema in uspešnost inovacij. V Uredbi (EU) 2021/...⁺ je določen cilj, da morajo SZI postati finančno vzdržne¹⁺⁺, na podlagi te edinstvene značilnosti pa bi nastajale podjetniške in v rezultate usmerjene inovacije. V tem smislu SZI razvijajo in izvajajo strategije za ustvarjanje prihodkov, da bodo lahko svoj inovacijski ekosistem in dejavnosti trikotnika znanja vzdrževale tudi po obdobju, zajetem v sporazumih o nepovratnih sredstvih.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

¹ Kot je opredeljeno v točki 16 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT tako ponuja dinamično platformo za ustanovitev, nadgradnjo, spremljanje in podporo SZI z močnimi mrežnimi učinki in pozitivnimi učinki prelivanja. Prvi sklop SZI (EIT Digital, SZI EIT Climate in EIT InnoEnergy), ki je bil postavljen leta 2009, je uveljavljen in zrel, po letu 2024 pa bi se morali sporazumi o partnerstvu v skladu z najdaljšim trajanjem nepovratnih sredstev izteči. SZI druge in tretje generacije (EIT Health in EIT Raw Materials iz leta 2014 ter EIT Food iz leta 2016) pa še zorijo. SZI EIT Urban Mobility in EIT Manufacturing, sta bili vzpostavljeni decembra 2018 in sta začeli delovati leta 2019.

V osem SZI se je do leta 2019 vključilo več kot 600 podjetij, 250 terciarnih izobraževalnih institucij¹⁺, 200 raziskovalnih organizacij²⁺ ter več kot 50 organizacij civilne družbe in organov.

¹ Kot so opredeljene v točki 7 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Kot so opredeljene v točki 6 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

Zaradi trdovratnih razlik v inovacijski uspešnosti med regijami v Evropi je EIT leta 2014 uvedel regionalno inovacijsko shemo (RIS)¹⁺, da bi razširil svoj regionalni domet na države, ki na področju inovacij dosegajo skromne ali povprečne rezultate. EIT je prek regionalne inovacijske sheme razširil svoje dejavnosti po vsej Evropi in zdaj državam (in njihovim regijam), katerih inovacijska uspešnost je v skladu z evropskim sistemom inovacijskih kazalnikov skromna ali povprečna, ponuja priložnosti, da kot del skupnosti SZI sodelujejo v dejavnostih trikotnika znanja.

EIT je uspelo ohraniti prožnost ter razviti načela in pravila upravljanja za uspešno vodenje SZI v okviru krovnega Obzorja 2020, vzpostavljenega z Uredbo (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta² v skladu z Uredbo (ES) št. 294/2008. Operativna neodvisnost mu omogoča preskušanje in učinkovito izvajanje številnih novosti pri upravljanju upravičencev, kot so mehanizem konkurenčnega financiranja, cilji finančne vzdržnosti in specifični ključni kazalniki smotrnosti.

¹ Kot so opredeljene v točki 10 člena 2 Uredbe (EU) 2021/... in v oddelku 3.2 te priloge.
⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Uredba (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) - Obzorje 2020 in razveljavitvi Sklepa št. 1982/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 104).

1.2. Ključni izzivi

V zadnjih letih se je število inovacij skokovito povečalo. Inovacije preoblikujejo gospodarske panoge, pretresejo obstoječe poslovanje in ustvarjajo povsem nove priložnosti. Zaradi spreminjajočega se svetovnega gospodarskega reda in vse večje mednarodne konkurence mora Unija med drugim vključiti vse talente, povečati udeležbo žensk in spodbujati hiter prenos rezultatov raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti na trg in družbo, da bi se inovacijska zmogljivost povečala po vsej Uniji. Sooblikovanje, sodelovanje in soustvarjanje med različnimi panogami ter med terciarnim izobraževanjem, raziskavami in podjetji še nikoli prej niso tako močno prispevali k spoprijemanju s svetovnimi izzivi, povezanimi s podnebnimi spremembami, izgubo biotske raznolikosti in netrajnostno rabo naravnih virov, digitalno in družbeno preobrazbo, demografskimi premiki in prihodnostjo zdravstvenega varstva in hrane.

Prvič, širjenje COVID-19 močno vpliva na naša gospodarstva in družbe, ovira gospodarske dejavnosti ter negativno vpliva na zdravstvene sisteme, delovna mesta in blaginjo. Za reševanje krize je potrebna kombinacija kratkoročnih in v prihodnost usmerjenih ukrepov, da se gospodarstvu in deležnikom ponudi takojšnja podpora ter da se hkrati zagotovijo potrebni pogoji za okrevanje.

Zato je pomembno opredeliti in obravnavati izzive, ki nastanejo med krizo, vključno z dostopom do financiranja, da bi obnovili zaupanje med vsemi deležniki ter podprli oblikovanje in izvajanje rešitev za ublažitev posledic kriz za družbo. Pri tem so ključnega pomena tudi programi, ki podpirajo inovacije, ustanavljanje in nadgrajevanje podjetij ter podjetniških in inovacijskih znanj in spretnosti, saj gospodarstvo Unije usmerjajo na pravo pot in spodbujajo njegovo hitro okrevanje.

Izkazalo se je, da se ekosistemi, ki so bolj usmerjeni v inovacije, hitreje in odločneje odzivajo na krize. Da bi pospešili okrevanje in se spoprijeli s prihodnjimi izrednimi razmerami, so bistvenega pomena naložbe v izboljšanje zmogljivosti za usklajevanje v inovacijskih ekosistemih, saj bodo povečale njihovo odpornost in odzivnost za hitro oblikovanje potrebnih rešitev.

Srednje- in dolgoročno se bodo morale vse SZI prilagoditi učinkom šoka ter biti prožne, da bodo znale poiskati in izkoristiti nove priložnosti. SZI s svojim lokalnim pristopom prek kolokacijskih centrov in vozlišč regionalne inovacijske sheme¹⁺, po vsej Evropi prispevajo h krepitvi lokalnih inovacijskih ekosistemov, med drugim s spodbujanjem tesnejših stikov med akterji v trikotniku znanja in bolj usklajenih odnosov s finančnimi in javnimi institucijami ter z državljani.

¹ Kot opredeljeno v točki 4 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Drugič, današnje družbe in gospodarstva vse bolj temeljijo na znanjih in spretnostih ter možnostih ljudi in organizacij, da zamisli spreminjajo v nove proizvode, postopke, storitve in podjetniške ter družbene vzorce. Inovacije, podjetniška kultura, tržno uvajanje inovativnih rešitev in večje naložbe v izobraževanje, raziskave in inovacije bodo najpomembnejši dejavniki pri uspešnem prehodu Unije na konkurenčno, digitalno, podnebno nevtravno in vključujočo družbo. Zelo pomembno je nadalje spodbujati sodelovanje med disciplinami in meddisciplinsko učenje, pa tudi inovacijsko zmogljivost terciarnih izobraževalnih institucij v Evropi. EIT je v edinstvenem položaju, da v okviru Obzorja Evropa to doseže.

Tretjič, eden od ključnih dejavnikov za inovacije je fizična bližina. Ključno vlogo pri spodbujanju povezav med akademskim svetom, raziskovalnimi organizacijami, podjetji, javnimi organi in posamezniki imajo pobude, katerih cilj je razvoj inovacijskih mrež in zagotavljanje storitev, ki podpirajo ustvarjanje, izmenjavo in prenos znanja. Kljub temu pa se uspešnost na področju raziskav in inovacij v Uniji zelo razlikuje. Bistvenega pomena je, da so inovacije vključujoče in da izvirajo iz lokalnih območij, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti večji vključenosti MSP in organizacij terciarnega sektorja. Dejavnosti EIT veliko prispevajo h krepitvi lokalnih inovacijskih ekosistemov z močno evropsko razsežnostjo in zagotavljajo nove modele za trajnostno gospodarstvo. Dejavnosti EIT in SZI bodo v prihodnje še bolj povezane z regionalnimi strategijami in strategijami pametne specializacije¹⁺.

¹ Kot so opredeljene v točki 2 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Četrtrič, živahni inovacijski ekosistemi zahtevajo kombinacijo znanja, naložb, infrastrukture in talentov. Zagotoviti je treba okvirne pogoje za sodelovanje med evropskimi raziskavami, izobraževanjem in inovacijami ter vzpostaviti močne sinergije, da se zagotovi ustrezno in učinkovito vlaganje omejenih virov ter da se pritegnejo drugi viri financiranja in tako zagotovi finančna vzdržnost. S krepitvijo povezovanja v okviru trikotnika znanja prek SZI, kar je vodilni cilj EIT, med drugim na podlagi sodelovanja novih partnerjev v drugih sektorjih, državah in regijah, je dokazano mogoče spodbujati ugodno okolje za inovacije.

1.3. Položaj znotraj Obzorja Evropa

Komisija se je v okviru Uredbe (EU) 2021/...⁺ trdno zavezala, da bo še izboljšala inovacijski potencial Evrope, zato da se bo lahko odzivala na prihodnje izzive. Specifična vloga EIT pri spodbujanju inovacij z združevanjem podjetij, izobraževanja, raziskav, javnih organov in civilne družbe se okrepi z njegovo umestitvijo v steber III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa. Uredba (EU) 2021/...⁺ odraža vse večje ambicije Unije na področju inovacij in potrebo po njihovem uresničevanju.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Cilj strateškega načrtovanja Obzorja Evropa je zagotoviti skladnost med dejavnostmi EIT in drugimi dejavnostmi na podlagi Uredbe (EU) 2021/...⁺. EIT prispeva k procesu strateškega usklajevanja za evropska partnerstva. EIT tesno sodeluje z drugimi izvajalskimi organi v okviru stebra III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa in si po najboljših močeh prizadeva prispevati k vzpostavitvi točke „vse na enem mestu“ za inovacije.

EIT s spodbujanjem povezovanja v okviru trikotnika znanja na tematskih področjih dejavnosti SZI še naprej krepi inovacijske ekosisteme, ki pomagajo pri spoprijemanju s svetovnimi izzivi.

Med izvajalskimi organi stebra III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa so potrebne močne sinergije, tudi prek sodelovanja na ravni upravljanja. EIT in Evropski svet za inovacije (EIC) bosta izvajala dopolnjujoče se dejavnosti za racionalizacijo podpore, ki se zagotavlja inovativnim podjetjem, vključno s poslovnimi pospeševalnimi storitvami in usposabljanjem.

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIC lahko zagonskim podjetjem s podporo SZI, ki imajo velik potencial rasti, pomaga k hitri širitvi. Zlasti lahko najbolj inovativna podjetja s podporo SZI izkoristijo poenostavljeni in zato hitrejši dostop do ukrepov EIC, zlasti podporo, ki jo ponuja pospeševalec EIC, in finančno podporo, ki jo ponuja Program InvestEU, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta¹. EIT bo tudi spodbujal dostop upravičencev EIC do inovacijskih ekosistemov SZI in ustreznih akterjev v trikotniku znanja. Upravičenci EIC se lahko tako dejavno vključijo v dejavnosti SZI in izkoristijo njihove storitve.

EIT zagotavlja skladnost z delom stebra III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa, ki se nanaša na evropske inovacijske ekosisteme. EIT zlasti prevzame aktivno vlogo v dejavnostih foruma EIC iz Sklepa Sveta (EU) 2021/...²⁺ in poveže skupnost EIT³⁺⁺, z ustreznimi dejavnostmi, ki podpirajo inovacijske ekosisteme, da bi preprečili podvajanje ter zagotovili doslednost in dopolnjevanje med ukrepi EIT in EIC.

¹ Uredba (EU) 2021/523. Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) št. 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

² Sklep Sveta (EU) 2021/... z dne ... o vzpostavitvi posebnega programa za izvajanje okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa in razveljavitvi Sklepa 2013/743/EU (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko sklepa iz dokumenta ST 8967/20, v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL.

³ Kot je opredeljena v točki 8 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT tudi zagotovi močnejše sinergije med ukrepi ter programi in pobudami v okviru stebra I „Odlična znanost“ Obzorja Evropa, da bi pospešil prenos znanja iz temeljnih raziskav v konkretne aplikacije, ki bodo koristile družbi. Tako bo v zvezi z ukrepi Marie Skłodowske-Curie in Evropskim raziskovalnim svetom (ERC) sodeloval pri razvoju inovacijskih in podjetniških znanj in spretnosti sodelujočih pri navedenih ukrepih in prejemnikov nepovratnih sredstev ERC na vsakem koraku njihove poklicne poti. To sodelovanje bo še naprej prostovoljno in za upravičence ne bo pomenilo dodatnega upravnega bremena.

EIT bo prispeval k stebri II „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“ Obzorja Evropa ter dopolnjeval zadevne dejavnosti za spoprijemanje s svetovnimi in družbenimi izzivi ter spodbujanje trajnostne rasti in konkurenčnosti Unije na svetovni ravni. Zlasti si bo prek SZI prizadeval prispevati k močnejšim sinergijam z ustreznimi misijami in tematskimi grozdi ter drugimi evropskimi partnerstvi, kot na primer s podporo ukrepom na strani povpraševanja ter zagotavljanjem storitev izkoriščanja za spodbujanje prenosa tehnologij in pospeševanje komercializacije doseženih rezultatov.

EIT razišče možnosti za sinergije med delom Obzorja Evropa „Širitev sodelovanja in krepitev evropskega raziskovalnega prostora“, vključno z dejavnostmi povezovanja in tesnega medinstitucionalnega sodelovanja ter dejavnostmi ozaveščanja, ki jih podpira. Strokovno znanje in podporo EIT lahko spodbudijo predvsem ciljni subjekti iz dela Obzorja Evropa „Širitev sodelovanja in krepitev evropskega raziskovalnega prostora“ ter dejavnosti ozaveščanja EIT.

2. VIŠJI CILJI: STRATEGIJA EIT IN CILJI ZA OBDOBJE 2021–2027

V obdobju 2021–2027 EIT v popolni skladnosti z Obzorjem Evropa in drugimi programi Unije še naprej zagotavlja podporo SZI, da bi se okrepili inovacijski ekosistemi, ki pomagajo pri reševanju svetovnih in družbenih izzivov. V ta namen spodbuja povezovanje med terciarnim izobraževanjem, raziskavami in inovacijami ter s tem ustvarja ugodna okolja za inovacije, obenem pa spodbuja in podpira novo generacijo podjetnikov, s čimer pripomore tudi k premoščanju razlik med spoloma v podjetništvu ter v tesni sinergiji z EIC in ob dopolnjevanju z njim spodbuja ustanavljanje inovativnih podjetij s posebnim poudarkom na MSP.

Posebna pozornost se nameni tudi zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov in pristopom, pri katerih se upošteva različnost spolov, zlasti na področjih, na katerih so ženske še vedno premalo zastopane, kot so informacijske in komunikacijske tehnologije, znanost, tehnologija, inženirstvo in matematika. EIT v ta namen na podlagi področij ukrepanja, določenih v Uredbi (EU) 2021/...⁺, zlasti:

- (1) krepi ekosisteme trajnostnih inovacij po vsej Evropi;
- (2) spodbuja inovacije in podjetniška znanja in spretnosti v okviru vseživljenjskega učenja, vključno s povečevanjem zmogljivosti terciarnih izobraževalnih institucij po vsej Evropi;

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

- (3) za trg ustvarja nove rešitve za svetovne izzive ter
- (4) zagotavlja sinergije in dodano vrednost znotraj Obzorja Evropa.

V skladu z izzivi, s katerimi se spoprijema EIT, in da bi se prispevalo k doseganju njegovih splošnih ciljev iz člena 3 Uredbe (EU) 2021/...⁺, s tem pa tudi k učinku Obzorja Evropa na znanost, gospodarstvo, tehnologijo in družbo, so posebni cilji EIT za obdobje 2021–2027:

- (a) povečati odprtost, učinek in preglednost SZI ter povezovanje trikotnika znanja po vsej Uniji;
- (b) povečati podjetniške in inovacijske zmogljivosti v terciarnem izobraževanju po vsej Evropi s spodbujanjem in podpiranjem institucionalnih sprememb v terciarnih izobraževalnih institucijah ter njihovega vključevanja v inovacijske ekosisteme;
- (c) povečati regionalni in lokalni domet EIT in SZI, da se odpravijo razlike v inovacijski zmogljivosti ter poveča širjenje znanja in inovacij v Uniji, zlasti z vključitvijo širokega nabora deležnikov.

EIT se lahko po potrebi na sedanjo krizo zaradi COVID-19 in morebitne prihodnje krize odziva s potrebno prožnostjo, tako da v svojo strategijo zajame ustrezne pobude in s tem prispeva k zaščiti inovacijskih ekosistemov ter deležnikom EIT pomaga pri pripravi na okrevanje gospodarstva.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

3. SPODBUJANJE TALENTOV IN ZMOGLJIVOSTI EVROPE ZA INOVACIJE: KLJUČNI UKREPI

Strategija EIT za obdobje 2021–2027 se osredotoča na ukrepe, ki dodajajo vrednost na ravni Unije in prispevajo k doseganju ciljev Obzorja Evropa. Prvič, EIT še naprej podpira inovacijsko zmogljivost in inovacijske ekosisteme po vsej Uniji, in sicer prek SZI, njihovega nadaljnega razvoja, odprtosti do novih partnerjev, večje preglednosti, skladnosti z načeli dobrega upravljanja in širitve. Drugič, na podlagi svojih izkušenj s povezovanjem v okviru trikotnika znanja usmerja podporo za podjetniško in inovacijsko zmogljivost ter razvoj te zmogljivosti v terciarnih izobraževalnih institucijah, kar se izvaja prek SZI. Tretjič, z učinkovitejšimi prečnimi ukrepi si EIT po najboljših močeh prizadeva povečati svojo prepoznavnost in učinek na ravni Unije. Poleg tega tudi izboljša svoje delovanje, da bi povečal svojo učinkovitost, uspešnost in učinek, vključno na področjih, kot so smernice za finančno vzdržnost SZI, odprtost, domet, preglednost, kakovost in trajnostnost lastnih dejavnosti in dejavnosti SZI, večja vključenost MSP in zagonskih podjetij ter uravnotežena zastopanost spolov.

3.1. Podpora obstoječim SZI

EIT krepi inovacijske ekosisteme tako, da še naprej podpira obstoječe SZI pri spoprijemanju s svetovnimi izzivi prek povezovanja v okviru trikotnika znanja na ravni Unije ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Za to je treba velik del proračuna EIT nameniti podpori SZI, EIT pa mora še naprej krepiti svojo platformo za zagon, rast in spremljanje SZI.

EIT zagotovi, da se SZI še naprej zavzemajo za finančno vzdržnost, da bi z izkoriščanjem javnih in zasebnih naložb najpozneje po 15 letih po njihovem zagonu postale finančno neodvisne od nepovratnih sredstev EIT, pri tem pa se še naprej osredotočale na povezovanje dejavnosti v okviru trikotnika znanja.

EIT zagotovi, da SZI pripravijo in izvajajo strategijo za sodelovanje in vzpostavljanje povezav in sinergij z zadevnimi evropskimi partnerstvi, misijami in EIC ter z drugimi ustreznimi pobudami in programi Unije ter mednarodnimi pobudami in programi. EIT poleg finančne podpore na podlagi pridobljenih izkušenj SZI zagotavlja strateški nadzor in smernice. EIT na podlagi kazalnikov, ki so med drugim naštetih v Prilogi V k Uredbi (EU) 2021/...⁺, spremlja in analizira uspešnost, izkoriščanje naložb in različne kvalitativne in kvantitativne učinke.

EIT si čim bolj prizadeva za poenostavitev terminologije v zvezi s strukturo vsake SZI z namenom poenostavitve in povečanja prepoznavnosti EIT.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT določi področja sodelovanja med SZI in spodbuja tesnejše sodelovanje pri temah, ki so pomembne s strateškega vidika in vidika politik. EIT krepi usklajevanje med SZI na področjih skupnega interesa, v ta namen pa spodbuja zlasti izmenjavo izkušenj in dobrih praks med njimi in njihovo medsebojno sodelovanje (v nadaljnjem besedilu: dejavnosti med SZI¹⁺) pri tematskih in horizontalnih vprašanjih. Dejavnosti med SZI imajo največji potencial na področjih, kjer več SZI že obravnava skupne prednostne naloge politike Unije in kjer še ne obstaja namenska SZI. Združevanje različnih skupnosti SZI v namenskih skupnih ukrepih, ki koristijo vsem, ima velik potencial za sinergije in meddisciplinske koristi. EIT take dejavnosti spodbuja ter dejavno sodeluje pri opredeljevanju vsebine in strukture dejavnosti med SZI. Da bi te dejavnosti postale sestavni del večletnih strategij SZI, spremlja njihovo izvajanje in dosežene rezultate. EIT tudi olajša ustanavljanje skupnih storitev med SZI, katerih namen je skupno upravljanje operativnih nalog, ki so skupne vsem SZI.

¹ Kot so opredeljene v točki 14 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

3.2. Povečevanje regionalnega učinka SZI

EIT dodatno povečuje svoj regionalni učinek z večjo odprtostjo in vključujočim pristopom SZI do širokega nabora potencialnih partnerjev in deležnikov, okrepljenim razširjanjem in izkoriščanjem rezultatov ter z boljše opredeljenimi regionalnimi strategijami SZI. Vsaka SZI bo morala oblikovati in izvajati regionalno strategijo kot sestavni del svojega poslovnega načrta, katerega cilj bo krepitev odnosov z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi akterji na področju inovacij, vključno z MSP. Kadar je ustrezno, SZI dokažejo povezave s strategijami pametne specializacije ter z dejavnostmi tematskih platform in medregionalnih pobud, vključno z organi upravljanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov (v nadaljnjem besedilu: ESI skladi). EIT stalno spremlja izvajanje teh strategij, vključno z učinkom finančnega vzvoda na ESI sklade.

V večletno strategijo SZI in njen poslovni načrt je treba vključiti „lokalni“ pristop k inovacijam ter izhajati iz njenih kolokacijskih centrov in vozlišč regionalne inovacijske sheme, s tem pa izkoristiti njihovo vlogo pri omogočanju dostopa do skupnosti SZI in sodelovanja s kolokacijskimi partnerji, pa tudi z drugimi lokalnimi inovacijskimi akterji.

EIT spremlja tudi, kako delujejo kolokacijski centri in vozlišča regionalne inovacijske sheme in kako se vključujejo v lokalne inovacijske ekosisteme.

EIT zagotovi, da se dejavnosti regionalne inovacijske sheme uporabljajo za privabljanje morebitnih novih partnerjev, ki prispevajo dodano vrednost SZI, in za omogočanje njihovega lažjega vključevanja, s čimer se razširja vseevropska pokritost EIT, in da so te dejavnosti v celoti vključene v večletne strategije SZI. Regionalna inovacijska shema, ki jo usmerja EIT in izvajajo SZI, se je doslej izvajala prostovoljno. Od leta 2021 dejavnosti sheme postanejo obvezne in sestavni del večletnih strategij SZI. EIT zagotovi, da se dejavnosti regionalne inovacijske sheme uporabljajo kot most do ustreznih strategij pametne specializacije na področju raziskav in inovacij.

Poleg tega SZI okrepijo takšno povezovanje z vzpostavitvijo vozlišč regionalne inovacijske sheme. Vozlišče regionalne inovacijske sheme se vzpostavi na podlagi temeljite analize potreb in z odprtim razpisom. Spada v strukturo SZI in je osrednja točka za njihove dejavnosti. Njegov cilj je zbrati in vključiti lokalne akterje trikotnika znanja v dejavnosti SZI, vzpostaviti sinergije na lokalni ravni, opredeliti možnosti financiranja in sodelovanja ter spodbujati njihovo dejavno vključevanje v ekosisteme. Vozlišča regionalne inovacijske sheme bi lahko v skladu s strategijo širitve SZI utrla pot vzpostavitvi kolokacijskega centra v ciljni regiji.

EIT še naprej zagotavlja smernice in podporo SZI pri pripravi in izvajanju večletnih strategij regionalne inovacijske sheme. Dejavnosti regionalne inovacijske sheme še naprej podpirajo inovacijske zmogljivosti tako držav (in regij v teh državah), katerih inovacijska uspešnost je v skladu z evropskim sistemom inovacijskih kazalnikov skromna ali povprečna, kot tudi najbolj oddaljenih regij v smislu člena 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije, da bi se spodbudilo njihovo vključevanje v skupnosti SZI. Države in regije, upravičene do dejavnosti regionalne inovacijske sheme:

- (1) države (in regije v teh državah), ki so razvrščene v kategorijo „povprečno“ ali „skromno“ v vsaj enem od treh letnih poročil po evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov, izdanih v letih:
 - (a) 2018, 2019 in 2020 za obdobje 2021–2024 in
 - (b) 2021, 2022 in 2023 za obdobje 2025–2027 ter
- (2) najbolj oddaljene regije.

Proračun EIT, ki je namenjen izvajanju dejavnosti regionalne inovacijske sheme, znaša najmanj 10 % in največ 15 % skupnih finančnih sredstev EIT za podporo obstoječih in novih SZI, s čimer se poveča število partnerjev SZI iz ciljnih regij. Cilji dejavnosti s podporo regionalne inovacijske sheme so:

- (1) prispevati k izboljšanju inovacijskih zmogljivosti regionalnih in lokalnih ekosistemov v Uniji prek dejavnosti za krepitev zmogljivosti in tesnejših stikov med lokalnimi akterji na področju inovacij, kot so grozdi, mreže, javni organi, terciarne izobraževalne institucije, raziskovalne organizacije, ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ter MSP, pa tudi prek dejavnosti teh akterjev;
- (2) podpirati cilj privabljanja novih partnerjev v SZI in povezava lokalnih inovativnih ekosistemov z vseevropskimi inovacijskimi ekosistemi in
- (3) spodbujati dodatno zasebno in javno financiranje, s posebnim poudarkom na ESI skladih.

3.3. Ustanovitev novih SZI

Da bi se prispevalo k spoprijemanju z novimi in novonastajajočimi svetovnimi izzivi, EIT na prednostnih področjih objavi odprte in pregledne razpise za zbiranje ponudb za ustanovitev novih SZI, izbranih med tematskimi področji strateškega pomena in na podlagi meril, pri katerih se med drugim upošteva njihova pomembnost glede na prednostne naloge politike Unije v zvezi z obravnavanjem globalnih in družbenih izzivov ter njihov potencial in dodana vrednost, obravnavana na podlagi modela EIT. Pri ustanavljanju novih SZI se upoštevata strateško načrtovanje Obzorja Evropa in proračun, dodeljen EIT za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2027. V razpis za zbiranje predlogov SZI se vključijo ustrezna merila za izbor za evropska partnerstva, iz Priloge III Uredbe (EU) 2021/...⁺, in se upoštevajo pri ocenjevanju.

Na podlagi predloga upravnega odbora in njegove analize se za leto 2022 ali 2023 predlaga čimprejšnja ustanovitev prve nove SZI na področju kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog, razpis za zbiranje predlogov pa naj bi bil po možnosti objavljen leta 2021. To prednostno področje se najmočneje dopolnjuje z osmimi obstoječimi SZI in potencialnimi prednostnimi področji drugih evropskih partnerstev, ki bodo ustanovljena v okviru Obzorja Evropa. V Dodatek 1 je vključen informativni pregled, v katerem so povzeti izzivi na področju kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog ter pričakovani učinek nove SZI.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Leta 2026 naj bi se ustanovila druga nova SZI za vodne, morske in pomorske sektorje in ekosisteme, razpis za zbiranje predlogov pa naj bi bil objavljen leta 2025. Komisija s pomočjo neodvisnih zunanjih strokovnjakov do leta 2024 opravi predhodno analizo, s katero oceni relevantnost področja vodnih, morskih in pomorskih sektorjev in ekosistemov. Če je zaključek ocene negativen, Komisija predlaga spremembo SIP 2021–2027, pri čemer upošteva prispevek upravnega odbora in strateško načrtovanje Obzorja Evropa. V Dodatek 2 se vključi informativni pregled, v katerem so povzeti izzivi na področju vode, morja in pomorstva ter pričakovani učinek nove SZI.

Druge nove SZI bi lahko bile izbrane, če bodo za to na voljo dodatna proračunska sredstva EIT in pri tem upoštevani prispevki upravnega odbora, načrt strateških raziskav in inovacij Obzorja Evropa ter merila za izbor evropskih partnerstev, zlasti odprtost, preglednost, dodana vrednost Unije, prispevek k ciljem trajnostnega razvoja, skladnost in sinergije.

3.4. Podpora inovacijski in podjetniški zmogljivosti terciarnih izobraževalnih institucij

EIT v sodelovanju s Komisijo in po posvetovanju s SZI pripravi in začne izvajati pilotno pobudo v podporo razvoju inovacijskih in podjetniških zmogljivosti v terciarnih izobraževalnih institucijah ter njihovem povezovanju v inovacijske ekosisteme (pilotna pobuda za terciarno izobraževanje), ki se bo od leta 2021 naprej izvajala prek SZI. EIT z modelom povezovanja v okviru trikotnika znanja prispeva k premoščanju trdovratne vrzeli med terciarnim izobraževanjem, raziskavami in inovacijami. Tako kot SZI so zaradi svoje posebne osredotočenosti na inovacije in podjetniško izobraževanje ključno orodje za razvoj človeškega kapitala. Kljub temu pa učinek EIT ni omejen samo na partnerje SZI.

Visokošolske institucije v Evropi morajo biti inovativne in podjetniško naravnane v svojem pristopu k izobraževanju, raziskavam ter sodelovanju s podjetji in širšimi regionalnimi in lokalnimi inovacijskimi ekosistemi, vključno s civilno družbo, javnimi institucijami in organizacijami tretjega sektorja, in to na čim bolj vključujoč način ter ob upoštevanju uravnotežene zastopanosti spolov, kar se lahko doseže z jasno strategijo, metodološkim okvirjem in dodelitvijo ustreznih virov.

Dejavnosti SZI v zvezi s pilotno pobudo za terciarno izobraževanje se izvajajo prek odprtih in preglednih razpisov za zbiranje ponudb, da bi se povečala inovacijska zmogljivosti v terciarnem izobraževanju, s poudarkom zlasti na terciarnih izobraževalnih institucijah, ki niso partnerice SZI v vrednostnih verigah inovacij in ekosistemih po Uniji. Dejavnosti zadevajo predvsem razvoj zmogljivosti terciarnih izobraževalnih institucij, vključno z:

- (1) izmenjavo in izvajanjem najboljših praks pri povezovanju v okviru trikotnika znanja, vključno z organizacijskim učenjem, usposabljanjem za dokvalificiranje in prekvalificiranje in mentorstvom;
- (2) pripravo akcijskih načrtov o tem, kako obravnavati opredeljene potrebe na področjih, kot so upravljanje inovacij, ustanavljanje in razvoj zagonskih podjetij, prenos tehnologije, vključno z upravljanjem pravic intelektualne lastnine, trajnostnost, vgrajena podnebna nevtralnost, kadrovske in organizacijske upravljanje ter sodelovanje z lokalnimi deležniki in civilno družbo, ter
- (3) izvajanjem in spremljanjem akcijskih načrtov za razvoj inovacijskih zmogljivosti.

Te dejavnosti v trikotnik znanja vključijo tudi druge akterje, kot so izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja, raziskovalne in tehnološke organizacije ter MSP in zagonska podjetja, in dopolnjujejo ukrepanje EIT na področju izobraževanja kot jedra dejavnosti SZI v zvezi s povezovanjem v okviru trikotnika znanja. EIT v sklopu pilotne pobude za zbiranje ponudb za terciarno izobraževanje spodbuja močnejše sodelovanje med SZI. Merila za upravičenost, ki jih je treba vključiti v razpise, zagotavljajo, da bodo večino sredstev prejele terciarne izobraževalne institucije, ki niso partnerice SZI. Namen pilotne pobude za terciarno izobraževanje je, da učinek EIT ne bi bil omejen zgolj na SZI in bi prispeval k osrednji misiji EIT, ki je spodbujanje trajnostne gospodarske rasti in konkurenčnosti s krepitvijo inovacijske zmogljivosti držav članic, kar je v skladu s cilji Obzorja Evropa, tj. spodbujanjem podjetniških in inovacijskih znanj in spretnosti z vidika vseživljenjskega učenja, vključno s povečevanjem zmogljivosti terciarnih izobraževalnih institucij po vsej Evropi.

Podpora EIT temelji tudi na pobudah politike, kot sta okvira HEInnovate¹ in RIIA², katerih vrednost je bila dokazana v več terciarnih izobraževalnih institucijah in državah članicah po vsej Uniji. EIT podporne dejavnosti oblikuje v tesnem sodelovanju s Komisijo in po posvetovanju s SZI ter pri tem zagotavlja popolno skladnost in dopolnjevanje z ustreznimi dejavnostmi v okviru Obzorja Evropa, Erasmus+, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta³⁺, ter drugih programov Unije.

¹ HEInnovate je okvir politike, ki sta ga zasnovali Komisija in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Visokošolskim institucijam ponuja metodologijo za opredeljevanje področij inovacijske zmogljivosti za nadaljnji razvoj ter za oblikovanje ustreznih strategij in ukrepov za doseg želenega učinka. HEInnovate temelji na trdnih metodoloških dokazih z osmimi področji krepitve zmogljivosti, ki so: vodenje in upravljanje; digitalna preobrazba; organizacijska zmogljivost; poučevanje in učenje podjetništva; priprava podjetnikov in podpora podjetnikom; izmenjava znanja; internacionalizacija in merjenje učinka. OECD je objavil več poročil o posameznih državah na podlagi okvira HEInnovate; gl. serijo študij OECD o znanjih in spretnostih na spletnem naslovu: <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>.

² Komisija je oblikovala okvir ocene regionalnega inovacijskega učinka (RIIA) kot prvi korak pri usmerjanju ocen inovacijskega učinka univerz z opredelitvijo študij primerov na podlagi metrike. Ocenjevanje učinka inovacij, npr. prek okvira RIIA, bi se morda lahko povezalo z instrumenti financiranja na podlagi inovacijske uspešnosti na ravni Unije, nacionalni ali regionalni ravni.

³ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Erasmus+, programa Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013 (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 14148/20 (2018/0191(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

Specifične podrobnosti mehanizma izvajanja in uresničevanja se nadalje razvijajo in podrobneje določijo v prvih treh letih, v tej pilotni fazi pa se bodo tudi spremljale in ocenjevale. Pilotno fazo ocenijo neodvisni zunanji strokovnjaki, rezultati pa se sporočijo skupini predstavnikov držav članic in Evropskemu parlamentu. Upravni odbor na podlagi rezultatov ocene odloči, ali se pilotna pobuda za terciarno izobraževanje nadaljuje in razširi ali pa prekine.

Izvajanje in spremljanje dejavnosti SZI usmerja in nadzoruje upravni odbor. Posebna pozornost se nameni zagotavljanju: odprtega in vključujočega pristopa za privabljanje terciarnih izobraževalnih institucij, ki niso partnerice SZI, da bi se zagotovila široko geografsko pokritost; interdisciplinarnega in medsektorskega pristopa; večje udeležbe žensk v sektorjih, v katerih so premalo zastopane; ter povezave z regionalnimi inovacijskimi shemami, ustreznimi tematskimi platformami in strategijami pametne specializacije ter po potrebi z instrumentom za podporo politikam.

EIT okrepi in razširi področje uporabe znaka EIT tudi zunaj SZI, da se zajamejo terciarne izobraževalne institucije, ki sodelujejo pri ukrepu. EIT si s sodelovanjem akterjev iz trikotnika znanka prizadeva svojo podporo za razvoj inovacijske zmogljivosti v terciarnem izobraževanju povezati z znakom EIT, ki se trenutno podeljuje izobraževalnim programom SZI.

EIT znak EIT razširi na dejavnosti vseživljenjskega učenja, kot so mentorstvo, poklicno usposabljanje, programe za pridobitev kvalifikacije, prekvalifikacijo in izpopolnjevanje, ter dejavnosti v okviru množičnih odprtih spletnih tečajev, ki vključujejo in dosegaajo širšo ciljno skupino študentov, odraslih učečih se in institucij, vključno z institucijami poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki niso članice SZI. Pričakuje se, da bo uporaba znaka EIT zunaj skupnosti EIT imela bolj strukturiran učinek na vseh ravneh (na individualni ravni ter ravni programa in institucije).

EIT spremlja podeljevanje znaka EIT programom SZI na področju izobraževanja in usposabljanja in širjenje njegove uporabe ter si prizadeva poiskati učinkovitejši mehanizem zagotavljanja kakovosti, vključno z zunanjim priznavanjem in akreditacijo znaka EIT.

Da bo pilotna pobuda za terciarno izobraževanje uspešna, EIT sodelujočim terciarnim izobraževalnim institucijam zagotovi konkretne smernice, strokovno znanje in vodenje ter se usmeri k sodelujočim terciarnim izobraževalnim institucijam iz vse Evrope, pri čemer se osredotoči na visokošolske institucije iz držav (in regij v teh državah), ki so le zmerno ali manj uspešne pri inovacijah, ter drugih manj uspešnih regij, ki želijo razviti svoje inovacijske zmogljivosti ter okrepiti svoj inovacijski odtis in strategije pametne specializacije.

3.5. Medsektorske dejavnosti EIT

3.5.1. Komuniciranje in razširjanje

EIT in SZI si prizadevajo izboljšati in okrepiti svoje komuniciranje in prepoznavnost ter pri svojih glavnih deležnikih v državah članicah in tudi drugje uporabljati izboljšano strategijo znamčenja v skladu s komunikacijskim pristopom, ki se uporablja v zvezi z Obzorjem Evropa. Ob vse večjem številu SZI in pilotni pobudi za terciarno izobraževanje EIT okrepi svoja prizadevanja, da bi bil bolj prepoznaven kot podpora Unije in znamka kakovosti na področju inovacij. Znamčenje in boljše komuniciranje sta ključna zlasti za državljane ter nacionalne in regionalne organe, saj inovacije, ki nastanejo v okviru EIT, prispevajo k predstavitvi konkretnega učinka naložb Unije prek Obzorja Evropa.

EIT si prizadeva v čim večji meri uporabljati že obstoječe informacijske mreže Unije in zagotavljati usklajevanje njihovih dejavnosti, da bi se potencialnim partnerjem SZI zagotovila čim boljše svetovanje in usmerjanje. Taka povečana uporaba in usklajevanje lahko zajemata tudi podporo nacionalnih in regionalnih organov pri opredeljevanju potrebnih sinergij z večletnimi strategijami SZI. Za zagotovitev širšega obveščanja in boljšega razumevanja priložnosti, ki jih ponuja, EIT okrepi smernice in pomoč glede vidikov, povezanih s sodelovanjem v SZI po vsej Evropi, na podlagi obstoječih informacijskih mrež in struktur v Evropi, zlasti nacionalne kontaktne točke iz Uredbe (EU) 2021/...⁺.

Vsi razpisi in financirani projekti EIT (in SZI) bodo v skladu z Uredbo (EU) 2021/...⁺ objavljeni tudi na portalu za financiranje in objavo razpisov (European Funding and Tender Opportunities Portal) v okviru Uredbe (EU) 2021/...⁺, da bi se zagotovilo, da zanje izve širša skupnost deležnikov v vsem trikotniku znanja na ravni Unije ter nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT vsaj dvakrat letno organizira redna srečanja skupine predstavnikov držav članic in ustreznih služb Komisije, da se zagotovita ustrezna komunikacija in pretok informacij z državami članicami in na ravni Unije. Evropski parlament in Svet sta ustrezno obveščena o uspešnosti, dosežkih in dejavnostih EIT in SZI. Poleg tega skupina predstavnikov držav članic EIT svetuje o strateško pomembnih vprašanjih. Skupina predstavnikov držav članic skupaj z EIT zagotovi tudi ustrezno podporo za povezovanje in spodbujanje sinergij glede dejavnosti, ki jih podpira EIT, z nacionalnimi ali regionalnimi programi in pobudami ter deli informacije o možnem nacionalnem in regionalnem sofinanciranju teh dejavnosti.

EIT nadalje izboljšuje prepoznavnost svojih ukrepov med državljani in v svoji skupnosti deležnikov prek foruma deležnikov¹⁺, nagrad EIT ter skupnosti diplomantov EIT² s ciljem spodbujati stike z evropskimi akterji trikotnika znanja ter prepoznavati najbolj obetavne inovatorje in podjetnike v Evropi.

¹ Kot je opredeljen v točki 11 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

² Skupnost diplomantov EIT združuje podjetnike in pobudnike sprememb, ki so sodelovali v izobraževalnem ali podjetniškem programu v okviru SZI. Ta mreža ima več kot 5000 članov.

EIT še naprej usmerja in zagotavlja strateške smernice skupnosti diplomantov EIT (v sodelovanju z njenim odborom), da bi se čim bolj povečala njen podjetniški in družbeni učinek ter stalna vključenost njenih članov v dejavnosti s podporo EIT. V obdobju 2021–2027 se bo skupnost diplomantov EIT še naprej širila in bo vključevala tudi diplomante, ki sodelujejo pri ukrepih v podporo inovacijskim zmogljivostim terciarnih izobraževalnih institucij.

3.5.2. Opredeljevanje in izmenjava dobrih praks z deležniki

EIT opredeli, kodificira, učinkovito izmenjuje in razširja učenje in dobre prakse, ki izhajajo iz dejavnosti, ki jih financira EIT, ter v ta namen sodeluje z organi držav članic na nacionalni in regionalni ravni, Komisijo in Evropskim parlamentom, zlasti z Odborom za znanost in tehnologijo, in sicer s strukturiranim dialogom in usklajevanjem prizadevanj. Pričakuje se, da bodo SZI in projekti, ki podpirajo inovacijsko in podjetniško zmogljivost terciarnih izobraževalnih institucij, za oblikovalce politik dragocen vir dokazov in učenja na podlagi izkušenj na področju raziskav, inovacij in terciarnega izobraževanja ter drugih tematskih področjih.

Do zdaj dobre prakse in izkušnje, pridobljene v okviru SZI, niso bile zadosti združene ali kodificirane in učinkovito razširjene. EIT v svoji podporni vlogi kot partner znanja za oblikovalce politike in celotno inovacijsko skupnost nadalje razvija svoj položaj kot inovacijski inštitut, ki lahko širše zaznava inovativne prakse, spoznanja in rezultate dejavnosti, ki jih financira EIT (podpora za izobraževanje in usposabljanje, raziskave in inovacije ter podjetništvo), jih analizira, kodificira, daje na voljo in zagotavlja njihovo uporabo. Ta dejavnost EIT temelji na povezavah in sinergijah z drugimi pobudami v okviru Obzorja Evropa, zlasti na EIC ter na misijah in evropskih partnerstvih.

3.5.3. Mednarodno sodelovanje in dejavnosti za zagotavljanje svetovne razsežnosti

EIT v skladu s pristopom Obzorja Evropa k mednarodnemu sodelovanju iz Uredbe (EU) 2021/...⁺ in drugimi ustreznimi politikami Unije ter na podlagi posvetovanja z ustreznimi službami Komisije oblikuje splošne smernice mednarodnega sodelovanja EIT in SZI pod nadzorom upravnega odbora. EIT skuša z mednarodnim sodelovanjem doseči, da je učinek njegovih dejavnosti večji, in usklajuje mednarodne dejavnosti SZI, ki jih financira. Njegova usmeritev je tesno usklajena z ustreznimi cilji politike Unije ter njenimi prednostnimi nalogami na področju raziskav in inovacij ter zagotavlja dodano vrednost Unije. Kadar je za povečanje učinka in učinkovitejše doseganje ciljev skupnosti EIT potrebna njena fizična prisotnost v tretji državi, EIT poskrbi za usklajevanje ukrepanja in zagotovi spodbude za skupna prizadevanja SZI.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT se v okviru mednarodnega sodelovanja in dejavnosti za zagotavljanje svetovne razsežnosti v sodelovanju s Komisijo osredotoči na učinkovito spopadanje s svetovnimi izzivi, da bi prispeval k ustreznim mednarodnim pobudam in ciljem trajnostnega razvoja, s tem zagotavljal dostop do talentov ter izboljšal ponudbo inovativnih rešitev in povpraševanje po njih. EIT te dejavnosti skrbno spremlja in zagotovi, da so skladne s pristopom Obzorja Evropa k mednarodnemu sodelovanju iz Uredbe (EU) 2021/...⁺ in z drugim ustreznimi politikami Unije.

3.6. Uresničevanje: način delovanja

V tem oddelku je navedenih več ukrepov, s katerimi naj bi prilagodili in izboljšali sedanje delovanje EIT in SZI. Njihovo izvajanje na ravni EIT spremlja učinkovit, ustrezno pooblaščen in strateški upravni odbor, ki zagotavlja potrebne spodbude in nadzor, tudi prek postopka dodeljevanja finančnih sredstev na podlagi uspešnosti, in tako zagotovi, da jih SZI izvajajo.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

3.6.1. Model delovanja SZI

EIT zagotovi, da je izvajanje SZI v celoti skladno z ustreznimi zahtevami iz Uredbe (EU) 2021/...⁺, zagotovi tudi prehod osmih obstoječih SZI na izpolnjevanje novih meril izvajanja za evropska partnerstva iz navedene uredbe. Zato EIT SZI zagotovi okrepljene operativne smernice in stalno spremlja njihovo uspešnost, da se zagotovi skladnost z načeli skrbnega in dobrega upravljanja, spremljanja in vrednotenja iz Uredbe (EU) 2021/...⁺⁺, ter z načeli in merili, ki so glede evropskih partnerstev določena v Uredbi (EU) 2021/...⁺, in glede usklajenosti z zahtevami, ki izhajajo iz prednostnih nalog in kazalnikov Obzorja Evropa, da se dosežeta čim večja uspešnost in učinek, in sicer na podlagi dolgoročne strategije sodelovanja med EIT in SZI. V primeru nezadostne smotrnosti SZI, neustreznih rezultatov, nedoseženega pričakovanega učinka ali premajhne dodane vrednosti Unije se sprejmejo ustrezni popravni ukrepi.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT poskrbi, da se ukrepi za zagotavljanje stalne odprtosti SZI za nove člane in za zagotavljanje preglednosti med izvajanjem izboljšajo zlasti s sprejetjem in uporabo preglednih, jasnih in doslednih meril za pristop in izstop novih članov, ki povečujejo vrednost partnerstev, ter z drugimi elementi, kot so pregledni postopki za pripravo njihovih poslovnih načrtov, ter s sistematičnim spremljanjem dejavnosti SZI. SZI dejavnosti izvajajo povsem pregledno, vključno prek odprtih razpisov za prepoznavanje in izbiro projektov, partnerjev in drugih dejavnosti, ter ostajajo odprta in dinamična partnerstva, v katera se lahko na podlagi odličnosti in inovacijske relevantnosti vključijo novi partnerji iz vse Unije, tudi vse več MSP in zagonskih podjetij, ki povečajo vrednost partnerstva. Da bi se omejilo koncentriranje financiranja in zagotovilo, da bo mogoče pri dejavnostih SZI izkoristiti široko mrežo partnerjev, postopek priprave poslovnega načrta (vključno z opredelitvijo prednostnih nalog, izborom dejavnosti in dodelitvijo sredstev) ter z njim povezane odločitve o financiranju postanejo preglednejši in bolj vključujoči. V večletnih strategijah SZI se obravnava razširitev partnerstva, vključno z vzpostavitvijo novih kolokacijskih centrov, ki jim upravni odbor dodeli ustrezna sredstva. Upravni odbor pri sprejemanju odločitev o finančnih sredstvih upošteva napredek pri doseganju ciljev iz večletnih strategij, na primer število kolokacijskih centrov. SZI bolj izkoristijo konkurenčne mehanizme financiranja in povečajo odprtost razpisov, zlasti za projekte, ki so odprti za tretje osebe. Z vsemi temi ukrepi se bo povečalo število subjektov, ki vključeni v dejavnostih SZI. Poleg tega SZI v svojih rednih poročilih o vključevanju novih partnerjev poročajo kot o enem od elementov za financiranje na podlagi smotrnosti.

Glede na to, da SZI delujejo v celotni inovacijski vrednostni verigi, v svojem portfelju poslovnega načrta zagotovijo ustrezno in stalno ravnovesje med tremi elementi trikotnika znanja in sorodnimi dejavnostmi. EIT spremlja operacije SZI in zagotovi, da se izvajajo na podlagi vitke, uspešne in stroškovno učinkovite strukture, da so administrativni, upravni in režijski stroški čim nižji. EIT zagotovi, da SZI dosegajo pričakovani učinek prek različnih dejavnosti, opredeljenih v njihovih poslovnih načrtih, ki učinkovito podpirajo izpolnjevanje njihovih ciljev, vključno s potencialnim učinkom na inovacijske ekosisteme na ravni Unije ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Uresničevanje zavez vsakega partnerja SZI se zagotavlja z rednim spremljanjem dejanskih prispevkov partnerjev glede na izvirne zaveze. EIT zagotovi, da imajo SZI vzpostavljen sistem upravljanja tveganj za primere, ko nekateri partnerji ne bodo mogli izpolniti svojih izvirnih zavez. SZI bi si morale pri zagotavljanju finančne vzdržnosti svojih dejavnosti prizadevati za raznolike vire prihodkov in naložb. V ta namen zagotovijo, da pogoji za dostop do partnerstva ostanejo privlačni za širok krog potencialnih partnerjev. Članarine ali šolnine ne bi smele predstavljati ovire za sodelovanje ustreznih partnerjev v SZI, zlasti za MSP in zagonska podjetja ter študente.

3.6.2. Model financiranja SZI

Pričakuje se, da bo EIT na podlagi vitkega in poenostavljenega modela financiranja izboljšal učinek SZI in njihov prispevek k doseganju njegovih ciljev in ciljev Obzorja Evropa, partnerje SZI pa spodbujal k večji zavezanosti. Da se poveča dodana vrednost podpore EIT, EIT prilagodi svoj model financiranja. EIT si po najboljših močeh prizadeva za nemoten prehod med obdobji večletnega finančnega okvira, zlasti za tekoče dejavnosti. EIT izboljšave uvede na treh glavnih področjih.

Prvič, EIT postopno zmanjšuje stopnjo financiranja za dejavnosti SZI z dodano vrednostjo¹⁺, da bi se poleg prihodkov njihovih partnerjev povečala tudi stopnja zasebnih in javnih naložb. Pričakuje se, da bo prilagoditev modela financiranja SZI v pomoč pri prehodu na finančno vzdržnost. Pričakuje se, da se bo SZI spodbujalo, da bi med trajanjem sporazumov o partnerstvu v svojem poslovnem načrtu postopoma zmanjševale delež financiranja EIT, hkrati pa zviševale stopnjo skupnega vlaganja iz virov zunaj EIT. Stopnje sofinanciranja za dejavnosti SZI se postopoma znižujejo, uporabljajo pa se v vseh fazah življenjskega cikla SZI (zagonska faza, faza rasti, faza zrelosti, izstop iz sistema nepovratnih sredstev EIT), kot je prikazano v nadaljevanju:

	Zagonska faza	Faza rasti	Faza zrelosti	Izstop iz sistema nepovratnih sredstev EIT
Leta	1–4	5–7	8–11	12–15
Stopnja financiranja s strani EIT	do 100 %	do 80 %	do 70 %	do 50 % v 12. letu, zmanjšanje za 10 % na leto

Slika 1: Stopnje financiranja s strani EIT v obdobju 2021–2027

¹ Kot so opredeljene v točki 13 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Za dejavnosti nekaterih SZI bi bile morda zaradi njihove posebne narave potrebne dodatne spodbude. V ta namen se lahko upravni odbor odloči za uporabo ugodnejših pogojev financiranja za dejavnosti med SZI, dejavnosti regionalne inovacijske sheme in pilotno pobudo za terciarno izobraževanje.

Drugič, EIT zagotovi, da se za postopek dodeljevanja nepovratnih sredstev uporablja model financiranja na podlagi smotrnosti. Kolikor je mogoče, se poveča uporaba večletnih nepovratnih sredstev. Financiranje s strani EIT je neposredno povezano z napredkom na področjih, navedenih v členih 10 in 11(5) Uredbe (EU) 2021/...⁺, in s cilji SZI, določenimi v njihovih poslovnih načrtih, v primeru nezadostnih rezultatov pa se lahko zmanjša, spremeni ali prekine. EIT med drugim zagotavlja močnejše spodbude za SZI pri iskanju novih partnerjev, sprejema pa tudi korektivne ukrepe, zlasti na podlagi njihove individualne smotrnosti, da bi zagotovil čim višjo stopnjo učinka.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Tretjič, EIT uporablja stroga pravila za krepitev mehanizma ocenjevanja pred iztekom začetnega sedemletnega obdobja delovanja SZI, v skladu s členoma 10 in 11 Uredbe (EU) 2021/...⁺. To poglobljeno ocenjevanje, ki se izvede ob pomoči neodvisnih zunanjih strokovnjakov, mora biti skladno z najboljšimi mednarodnimi praksami ter z merili za spremljanje in ocenjevanje evropskih partnerstev, ki so določena v Uredbi (EU) 2021/...⁺⁺. Izvede se pred iztekom začetnega sedemletnega obdobja. Upravni odbor na podlagi temeljitega ocenjevanja odloči, ali finančni prispevek za SZI nadaljevati, spremeniti ali prekiniti (in ne podaljšati sporazuma o partnerstvu s to SZI) ter prerazporediti sredstva k uspešnejšim dejavnostim. Upravni odbor pred sprejetjem te odločitve zaprosi skupino predstavnikov držav članic za mnenje.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

3.6.3. Zmanjševanje upravnega bremena

EIT okrepi prizadevanja za poenostavitev, da bi se zmanjšalo upravno breme SZI, s čimer se omogoči prožno in učinkovito izvajanje njihovega poslovnega načrta in večletne strategije. Taka poenostavitev lahko za zadevne dejavnosti SZI vključuje uporabo pavšalnega zneska ali stroškov na enoto. Poleg tega EIT za boljše načrtovanje virov, zlasti za inovacijske dejavnosti, ter za spodbuditev močnejših zavez in dolgoročnih naložb partnerjev, ki sodelujejo v dejavnostih SZI, s SZI na podlagi ustreznih sporazumov o partnerstvu po potrebi podpiše večletne sporazume o nepovratnih sredstvih, v katere se po potrebi vključijo tudi določbe za financiranje na podlagi smotrnosti. Ti večletni sporazumi o nepovratnih sredstvih ne trajajo dlje od treh let.

3.6.4. Razmerje med EIT in SZI po prenehanju sporazuma o partnerstvu

EIT oblikuje splošna načela glede odnosov s SZI po prenehanju sporazuma o partnerstvu v skladu z okvirom za evropska partnerstva iz Uredbe (EU) 2021/...⁺. EIT na podlagi poglobljene neodvisne študije, ki se izvede do konca leta 2023, v tesnem sodelovanju s Komisijo vzpostavi splošni okvir za svoje odnose s SZI, katerih partnerski sporazum se prekine ali izteče v programskem obdobju 2021–2027. V tej poglobljeni neodvisni študiji se ocenijo prizadevanja SZI za doseganje finančne vzdržnosti, ustvarjeni prihodki in finančni obeti SZI ter opredelijo vse dejavnosti, katerih nadaljevanje bi lahko bilo zaradi pomanjkanja sredstev ogroženo. Na podlagi pozitivnega rezultata končnega pregleda lahko EIT s SZI sklene memorandum o sodelovanju¹⁺⁺, katerega namen je nadaljevati dejavno sodelovanje z njo tudi po prenehanju sporazuma o partnerstvu.

Memorandum o sodelovanju zajema:

- (a) pravice in obveznosti, povezane z nadaljevanjem dejavnosti trikotnika znanja ter vzdrževanjem ekosistema in mreže SZI;

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

¹ Kot je opredeljen v točki 15 člena 2 Uredbe (EU) 2021/....

⁺⁺ UL: prosimo, da v opombo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

- (b) pogoje za uporabo znamke EIT ter sodelovanje pri nagradah EIT in drugih pobudah, ki jih organizira EIT;
- (c) pogoje za udeležbo v dejavnostih terciarnega izobraževanja in usposabljanja, vključno z uporabo znaka EIT za programe izobraževanja in usposabljanja, ter odnose s skupnostjo diplomantov EIT;
- (d) pogoje za sodelovanje pri konkurenčnih razpisih za nekatere specifične dejavnosti in dejavnosti med SZI ter skupne storitve;
- (e) pogoje za dodatno podporo EIT za dejavnosti nadnacionalnega usklajevanja med kolokacijskimi centri z visoko dodano vrednostjo Unije.

Upravni odbor ob upoštevanju rezultatov poglobljene neodvisne študije določi trajanje, vsebino in strukturo memoranduma o sodelovanju, vključno s specifičnimi dejavnostmi SZI, ki se lahko podprejo v skladu s točkami (a) do (e) drugega odstavka. SZI so upravičene do sodelovanja v dejavnostih EIT v skladu s pogoji, določenimi v memorandumu o sodelovanju, pa tudi do sodelovanja v konkurenčnih razpisih.

3.7. Sinergije in dopolnjevanja z drugimi programi Unije

EIT ima kot sestavni del Obzorja Evropa zaradi svojega širokega področja delovanja in posebne vloge odlično možnost, da ustvarja sinergije in brez podvajanja zagotavlja dopolnjevanje z drugimi programi ali instrumenti Unije, vključno s krepitvijo podpore za SZI pri njihovem načrtovanju in izvajanju dejavnosti. Pričakuje se, da bo EIT srednjeročno do dolgoročno prispeval k sinergijam, med drugim v zvezi z naslednjim:

Erasmus+

- EIT si prizadeva vzpostaviti sinergije med skupnostma Erasmus+ in EIT. Cilj sodelovanja naj bi bilo zagotavljanje dostopa študentov Erasmus+, ki so vključeni v terciarne izobraževalne institucije – partnerice skupnosti SZI, do poletnih šol SZI ali drugih ustreznih aktivnosti usposabljanja (na primer o podjetništvu in upravljanju inovacij) ter vzpostavljanja stikov z mrežo diplomantov SZI.

- Dejavnosti sodelovanja lahko vključujejo tudi izvedbo usposabljanj s strani EIT ali SZI za akademsko osebje (iz katere koli terciarne izobraževalne institucije zunaj SZI) o učnih načrtih, ki vključujejo podjetništvo in inovacije, pa tudi preskušanje, uporabo in razširjanje inovativnih praks, ki jih v okviru mrež Erasmus+ (kot so koalicije za inovacije med terciarnimi izobraževalnimi institucijami in podjetji) razvijejo SZI, in obratno.
- Kadar koli je mogoče, se zagotovijo sinergije s pobudo Evropske univerze, kar bi lahko bilo v pomoč pri vključevanju izobraževalnih dejavnosti EIT za doseg sistema učinka.

Program Digitalna Evropa, vzpostavljen z Uredbo (EU) .../... Evropskega parlamenta in Sveta¹⁺

- SZI, zlasti pa kolokacijski centri, sodelujejo z evropskimi vozlišči za digitalne inovacije v skladu z Uredbo (EU) 2021/...⁺⁺ v podporo digitalni preobrazbi industrije in organizacij javnega sektorja.

¹ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240 (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 13/21 (2018/0227(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 13/21 (2018/0227(COD)).

- Preuči se, ali je mogoče za izobraževanje in usposabljanje ter preskušanje in predstavljanje v inovacijskih projektih uporabiti infrastrukturo in zmogljivosti, ki jih SZI razvijejo v okviru programa Digitalna Evropa (kot so podatkovni viri in knjižnice algoritmov umetne inteligence ter kompetenčni centri za visokozmogljivostno računalništvo v državah članicah).

Skladi kohezijske politike (zlasti Evropski sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad, ustanovljena z uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu, ter Evropski socialni sklad plus, ustanovljen z uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+))

- SZI EIT prek svojih kolokacijskih centrov in subjektov regionalne inovacijske sheme spodbujajo regionalno in medregionalno sodelovanje med akterji trikotnika znanja in organi upravljanja, v sinergiji z medregionalnim sodelovanjem in naložbami vzdolž vrednostnih verig na povezanih prednostnih področjih pametne specializacije ter delom tematskih platform pametne specializacije. Tovrstno sodelovanje z organi upravljanja lahko privede do vključitve dejavnosti SZI v operative programe. EIT tudi preuči prispevek k pobudam za razvoj znanj in spretnosti v okviru skladov kohezijske politike z izmenjavo najboljših praks.

- EIT spodbuja sodelovanje med ustreznimi SZI in platformami pametne specializacije, da bi se olajšale sinergije med viri EIT, skladi kohezijske politike in drugimi programi Unije, nacionalnimi in regionalnimi programi. Cilj je doseči širšo zastopanost dejavnosti EIT po vsej Uniji, okrepiti povezave s strategijami za pametno specializacijo in bolje izkoristiti regionalno inovacijsko shemo za povečanje učinka skladov ESI v dejavnostih EIT in SZI.

Program InvestEU

- SZI si prizadevajo za sodelovanje s svetovalnim vozliščem InvestEU za zagotovitev tehnične podpore in pomoči podjetjem s podporo SZI za pripravo, razvoj in izvajanje projektov.
- SZI si v tesnem sodelovanju s službami Komisije in v sinergiji z EIC prizadevajo zagotavljati prispevke za portal InvestEU, da bi vlagatelje in finančne posrednike pritegnile k podjetjem s podporo SZI.

Program Ustvarjalna Evropa, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta¹⁺

¹ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Ustvarjalna Evropa (2021–2027) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1295/2013 (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 14146/20 (2018/0190(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

Program Ustvarjalna Evropa je med drugim pomemben za dejavnosti prihodnje SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah. Z njim naj bi dosegli močne sinergije in dopolnjevanja na področjih, kot so ustvarjalna znanja in spretnosti, delovna mesta in poslovni modeli.

Program Enotni trg, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta¹⁺

SZI si prizadevajo za sodelovanje z evropsko podjetniško mrežo in njenimi sektorskimi skupinami, da bi se spodbudili sodelovanje med podjetji, prenos tehnologije in partnerstva za inovacije za podjetnike, ki želijo v skladu z Uredbo (EU) 2021/...⁺⁺ svoje dejavnosti razviti po vsej Uniji in zunaj nje. Organizacije evropske podjetniške mreže bodo promovirale dejavnosti SZI med MSP, ki so njihove stranke. EIT preuči sodelovanje pri programih mobilnosti, da bi novi podjetniki lahko izboljšali svoja podjetniška znanja in spretnosti.

¹ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Enotni trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, sektor rastlin, živali, hrane in krme in evropsko statistiko ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014, (EU) št. 652/2014 (EU) (UL ...).

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 18/21 (2018/0231(COD)), v opombo pa vstavite številko, datum in sklic na UL za navedeno uredbo.

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 18/21 (2018/0231(COD)).

4. REŠEVANJE KRIZE, KI JE NASTALA ZARADI IZBRUHA COVID-19

Za večje družbene, gospodarske, okoljske in tehnološke spremembe, nastale zaradi krize zaradi COVID-19, bo potrebno sodelovanje vseh institucij, organov, uradov in agencij Unije. EIT bi moral k potrebnim inovacijskim prizadevanjem prispevati z zagotavljanjem skladnega odziva na krizo zaradi COVID-19.

EIT bo zagotovil, da bodo SZI podpirale in promovirale nastajanje inovativnih rešitev na različnih področjih ukrepanja v skladu s prednostnimi nalogami iz načrta okrevanja za Evropo, evropskega zelenega dogovora, nove industrijske strategije za Evropo in ciljev trajnostnega razvoja ter tako prispevale k okrevanju naše družbe in gospodarstva ter okrepile njihovo trajnostnost in odpornost.

EIT bi moral zagotoviti, da bodo SZI lahko delovale s potrebno prožnostjo, da se bodo mogle prilagajati izzivom, nastalim zaradi krize zaradi COVID-19, ter na nove in nepričakovane izzive in prednostne naloge. SZI bi lahko pod nadzorom EIT zasnovale ukrepe, ki bi ustrezali svojemu namenu, in z njimi podprle in povečale odpornost svojih ekosistemov, in sicer svoje partnerje in upravičence ter širše od svoje skupnosti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti ukrepom za večjo odpornost mikropodjetij, MSP in zagonskih podjetij, pa tudi študentov, raziskovalcev, podjetnikov in zaposlenih, ki jih je kriza zaradi COVID-19 najbolj prizadela.

SZI se tudi spodbuja, da izkoristijo sinergije z drugimi pobudami in partnerstvi Unije in tako podprejo moč evropskih inovacijskih ekosistemov.

SZI lahko pri prilagajanju na nove razmere uporabijo inovativna sodelovalna orodja, instrumente ter informacijske in podporne storitve, s katerimi v svoji skupnosti zagotovijo sodelovanje in interakcijo.

EIT si prizadeva za sinergije z drugimi programi in agencijami Unije ter lahko predlaga pobude, ki temeljijo na povezovanju trikotnika znanja in so namenjene podpiranju inovacijskih ekosistemov v Uniji. V ta namen lahko EIT spodbuja nove dejavnosti med SZI za reševanje izzivov, nastalih zaradi krize zaradi COVID-19.

5. VIRI

5.1. Proračunske potrebe

Proračunske potrebe EIT v obdobju 2021–2027 znašajo 2 965 000 000 EUR in temeljijo na treh glavnih sestavnih delih, ki so: (1) odhodki za obstoječih osem SZI (ob upoštevanju, da se bo za tri od njih sporazum o partnerstvu iztekel do leta 2024) in vzpostavitev dveh novih SZI (ene v letu 2022 ali 2023 in druge v letu 2026); (2) upravni izdatki EIT; in (3) stroški za pripravo, spremljanje, nadzor, revizijo, ocenjevanje in druge dejavnosti ter izdatki, potrebni za upravljanje in izvajanje dejavnosti EIT, pa tudi za ocenjevanje doseganja njegovih ciljev v skladu s členom 12(6) Uredbe (EU) 2021/...⁺.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

Približno 2 854 000 000 EUR (96 % celotnega proračuna EIT) naj bi bilo porabljenih za financiranje obstoječih in novih SZI, od tega:

- (a) je najmanj 10 % in največ 15 % namenjenih za regionalno inovacijsko shemo;
- (b) je največ 7 % namenjenih dejavnostim med SZI, tudi podpori za SZI, katerih partnerski sporazum se je iztekel ali je bil prekinjen;
- (c) je največ 3 % namenjenih pilotni pobudi za terciarno izobraževanje, ki traja tri leta.

Pričakuje se, da bodo SZI s postopnim zmanjševanjem stopnje financiranja s strani EIT zagotovile še dodatnih 1 500 000 000 EUR iz drugih javnih in zasebnih virov. Proračun za vzpostavitev dveh novih SZI (ene čim prej v letu 2022 ali 2023, druge v letu 2026) bo približno 300 000 000 EUR. Če bodo zagotovljena dodatna sredstva poleg sredstev EIT, lahko EIT vzpostavi dodatne SZI.

EIT je še naprej vitka in dinamična organizacija. Upravni izdatki EIT, ki pokrivajo potrebno osebje, upravne in infrastrukturne stroške ter stroške poslovanja, v povprečju ne presegajo 3 % proračuna EIT. Del upravnih izdatkov bo do konca leta 2029 pokrivala Madžarska z brezplačnimi pisarnami. Zato si je treba zelo prizadevati za zmanjšanje upravnih stroškov SZI, ki naj bodo v vsakem primeru čim manjši.

5.2. Učinek (spremljanje in ocenjevanje)

Pričakuje se, da se bo merjenje učinka EIT v naslednjem programskem obdobju stalno izboljševalo, pri tem pa se bodo upoštevali do zdaj pridobljeni spoznanja in izkušnje ter potreba, da se njegove prakse vključijo v prakse Obzorja Evropa. EIT uporablja okvir ocenjevanja, poročanja in spremljanja v skladu s členi 10, 11 in 20 Uredbe (EU) 2021/...⁺ ter tako zagotavlja skladnost s splošnim pristopom, sprejetim za Obzorje Evropa, obenem pa omogoča prožnost. Zlasti se izboljšajo povratne informacije med Komisijo, EIT in SZI za dosledno, skladno in učinkovito doseganje ciljev.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

5.2.1. Poročanje in spremljanje

EIT izboljša svoj obstoječi sistem spremljanja ter uvede okvir poročanja in spremljanja s ključnimi kazalniki smotrnosti, ki bo usklajen s kazalniki poti do učinkov Obzorja Evropa. Poročanje in spremljanje smotrnosti SZI, vključno z njihovimi upravnimi izdatki, in njihovih rezultatov bosta primarni nalogi EIT, izvajata pa se v sodelovanju s skupnimi institucionalnimi službami iz Obzorja Evropa znotraj Komisije. Sistem poročanja in spremljanja za SZI je vgrajen v splošni sistem spremljanja Obzorja Evropa, zlasti z izvajanjem skupnih podatkovnih modelov, vključuje z zbiranjem podatkov, shranjenih v podatkovni zbirki Obzorja Evropa. Komisija sodeluje pri oblikovanju vseh ustreznih kazalnikov učinka in spremljanja ter orodij, ki jih razvija ali uporablja EIT, da se zagotovita skladnost s celotnim sistemom spremljanja v okviru Obzorja Evropa, vključno s kazalniki poti do učinkov, merili za evropska partnerstva in strateškim načrtovanjem Obzorja Evropa. Stalne postopke spremljanja ter postopke vmesnega pregledovanja in celovite postopke ocenjevanja, tudi za oblikovanje smotrnega sklopa kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov ter z njimi povezanih izhodišč in ciljev, vzpostavi upravni odbor. Poleg tega EIT upošteva uporabo metodologije inovacijskega radarja v programu Obzorje Evropa ter preuči, kako bi ga SZI lahko izkoristile za izboljšanje svojih dejavnosti spremljanja.

Rezultati takega spremljanja se upoštevajo pri postopkih večletnega poslovnega načrtovanja SZI ter določajo dodelitev finančnih sredstev EIT za dejavnosti SZI na podlagi smotnosti in pripravi sporazumov o partnerstvu in sporazumov o nepovratnih sredstvih, ki jih prejmejo SZI. Poleg tega se pričakuje, da se bodo rezultati spremljanja SZI upoštevali v procesu strateškega usklajevanja za evropska partnerstva.

Pričakuje se, da bodo imele dejavnosti EIT, vključno s tistimi, ki se upravljajo prek SZI, naslednje učinke:

- (1) tehnološki, gospodarski in inovacijski učinek z vplivom na oblikovanje in rast podjetij ter ustvarjanjem novih inovativnih rešitev za obravnavanje svetovnih izzivov, neposredno in posredno ustvarjanje delovnih mest ter mobilizacijo dodatnih javnih in zasebnih naložb;
- (2) znanstveni in izobraževalni učinek s krepitevijo človeškega kapitala na področju raziskav in inovacij, krepitevijo inovacijskih in podjetniških znanj in spretnosti na individualni in organizacijski ravni ter spodbujanjem odprtega ustvarjanja in razširjanja znanj in inovacij v družbi;

- (3) družbeni učinek, vključno z učinkom zagotavljanja sistemskih rešitev znotraj in zunaj skupnosti EIT, tudi prek dejavnosti med SZI, z obravnavo prednostnih nalog politike Unije na področju podnebnih sprememb (kot so blaženje, prilagajanje in odpornost), energije, surovin, zdravja, proizvodnje z dodano vrednostjo, digitalnega gospodarstva, urbane mobilnosti, hrane, kulture in ustvarjalnosti ali vode prek inovativnih rešitev, sodelovanja z državljani in končnimi uporabniki ter krepitevijo uporabe inovativnih rešitev na teh področjih družbe;

EIT zagotovi razvoj posebnih družbenih kazalnikov na področjih dejavnosti SZI ter redno spremlja njihov družbeni učinek v skladu z okvirom Obzorja Evropa.

Učinki iz tretjega odstavka se med drugim izmerijo v skladu s kazalniki poti do učinkov iz Priloge V k Uredbi (EU) 2021/...⁺.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

EIT s Komisijo in v skladu z razvojem okvira kazalnikov Obzorja Evropa razvije dodatne kazalnike, vključno s kazalniki družbenega učinka na področjih dejavnosti SZI, v katerih se upošteva splošni pristop za evropska partnerstva in ki naj bi prispevali k znanstvenemu, gospodarskemu in družbenemu učinku. Namen uskladitve kazalnikov učinka z Obzorjem Evropa je spremljati napredek pri doseganju ciljev EIT skozi čas ter zagotoviti primerjalno in z dokazi podprto bazo rezultatov in učinkov, ki so jih SZI ustvarile glede na Obzorje Evropa. Poleg tega EIT zagotovi, da bo sistem spremljanja zajel napredek v zvezi z dejavnostmi, ki so specifične za model SZI, kot so povezovanje v okviru trikotnika znanja ter podjetniška znanja in spretnosti. S kazalniki dejavnosti EIT v zvezi z izobraževanjem (vključno s tistimi v podporo zmogljivostim terciarnih izobraževalnih institucij) se bodo na primer spremljali:

- (1) pridobivanje spretnosti človeškega kapitala in vključevanje terciarnih izobraževalnih institucij in izboljšanje njihovih zmogljivosti (kratkoročno);
- (2) kariera ter vloga in uspešnost terciarnih izobraževalnih institucij v lokalnih inovacijskih ekosistemih (srednjeročno) ter
- (3) delovni pogoji ter vloga in uspešnost terciarnih izobraževalnih institucij v lokalnih inovacijskih ekosistemih (dolgoročno).

Stalno spremljanje SZI se izvaja učinkovito in med drugim obravnava naslednje:

- (1) napredek v smeri finančne vzdržnosti, zlasti z izkoriščanjem novih virov naložb;
- (2) napredek v smeri vseevropske pokritosti in odprtosti ter preglednosti upravljanja;
- (3) učinkovitost pri pospeševanju podjetništva (in sicer ustanovitev in podpora hitro rastočih podjetji);
- (4) administrativni stroški in stroški upravljanja vsake SZI;
- (5) operacije kolokacijskih centrov in vozlišč regionalne inovacijske sheme ter njihovo vključevanje v lokalne inovacijske ekosisteme;
- (6) izvajanje dejavnosti izobraževanja in usposabljanja, vključno z razširjeno uporabo znaka EIT.

V spodnji preglednici je neizčrpen seznam ključnih kazalnikov smotrnosti in ciljnih vrednosti, za katere se pričakuje, da jih bo EIT spremljal v obdobju 2021–2027. Ti kazalniki zagotavljajo okvirne vrednosti glavnih vložkov in izložkov za spremljanje doseganja ključnih ciljev EIT za obdobje 2021–2027, kot so spodbujanje inovacij in podjetništva z boljšim izobraževanjem, povečevanje njegovega regionalnega in lokalnega učinka in odprtosti do potencialnih partnerjev in deležnikov, zagotavljanje ravnotežja med stroški in prihodki, ustanavljanje novih kolokacijskih centrov ter uvedba novih inovativnih rešitev za svetovne izzive na trg.

Kazalniki upravljanja EIT	Cilj za leto 2023 (izhodišče leto 2020)	Cilj za leto 2027 (izhodišče leto 2020)
Število subjektov/organizacij, ki sodelujejo pri dejavnostih EIT in SZI	20-odstotno povečanje	50-odstotno povečanje
Število inovacij (proizvodov in storitev), danih na trg	1 500	4 000
Število visokošolskih institucij, ki sodelujejo pri dejavnostih EIT in SZI	285	680
Število študentov, ki sodelujejo pri izobraževalnih dejavnostih EIT in SZI	8 500	25 500
Število podprtih zagonskih podjetij	300	700
Sofinanciranje s strani SZI	700 000 000 EUR	1 500 000 000 EUR
Število subjektov/organizacij, ki sodelujejo pri dejavnostih EIT in SZI, iz regij, ki niso zajete s kolokacijskimi centri SZI	50-odstotno povečanje	100-odstotno povečanje

Da bi se izboljšali odprtost in preglednost, EIT zagotovi, da so podatki o projektu, ki jih zbere prek svojega sistema notranjega spremljanja, vključno z rezultati iz SZI, v celoti dostopni in vključeni v celotni sistem upravljanja podatkov v okviru Obzorja Evropa. EIT zagotovi, da so podrobne informacije, ki izhajajo iz njegovega postopka spremljanja in ocenjevanja, pravočasno na voljo in dostopne v podatkovni zbirki za Obzorje Evropa. Poleg tega zagotovi namensko poročanje o kvantitativnih in kvalitativnih učinkih, vključno z odobrenimi in dejansko zagotovljenimi finančnimi prispevki.

5.2.2. Ocenjevanje, vmesni pregled in celovita ocena

Komisija v skladu z uredbama (EU) 2021/...⁺ in (EU) 2021/...⁺⁺ redno neodvisno ocenjuje dejavnosti EIT, vključno s tistimi, ki jih vodijo SZI.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

V skladu s členom 20 Uredbe (EU) 2021/...⁺ se v vmesni oceni med drugim ocenijo rezultat in učinki pilotne pobude za terciarno izobraževanje, učinkovitost strategij SZI za finančno vzdržnost, učinek dejavnosti regionalne inovacijske sheme ter sodelovanje med EIT in izvajalskimi organi v okviru stebra III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa. V zvezi s tem se z ocenami EIT zlasti preveri učinkovitost, uspešnost, ustreznost, skladnost in dodana vrednost Unije pri dejavnostih EIT, vključno s SZI. Izvaja jih Komisija s pomočjo neodvisnih zunanjih strokovnjakov in upoštevajo se v ocenah Obzorja Evropa, ki jih izvaja Komisija, tudi kar zadeva sistemsko oceno stebra III „Inovativna Evropa“ Obzorja Evropa, zlasti v zvezi s točko „vse na enem mestu“ za inovacije.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

EIT pod nadzorom upravnega odbora in ob podpori neodvisnih zunanjih strokovnjakov opravi celovito oceno vsake SZI pred koncem sedemletnega obdobja okvirnega sporazuma o partnerstvu, pred njegovim prenehanjem pa opravi tudi končni pregled. Upravni odbor na podlagi celovite ocene odloči, ali se sporazum o partnerstvu po prvih sedmih letih podaljša, končni pregled pa je izhodišče za pogajanja o morebitnem memorandumu o sodelovanju. Upravni odbor pri teh ocenah v skladu s členom 11(5) Uredbe (EU) 2021/...⁺ upošteva zlasti merila za izvajanje, spremljanje in ocenjevanje, ki so glede evropskih partnerstev določena v Uredbi (EU) 2021/...⁺⁺, uresničitev ciljev SZI, njeno usklajevanje z drugimi ustreznimi pobudami na področju raziskav in inovacij, njeno stopnjo finančne vzdržnosti in sposobnost za zagotavljanje odprtosti za nove člane, preglednosti pri upravljanju in njeno uspešnost pri privabljanju novih članov v okviru omejitev finančnih prispevkov Unije iz člena 21 Uredbe (EU) 2021/...⁺, dodano vrednost Unije in relevantnost glede na cilje EIT.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

⁺⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/...⁺ EIT poleg tega pod nadzorom upravnega odbora izvede vmesne preglede smotrnosti in dejavnosti SZI, ki zajemajo prva tri leta sporazuma o partnerstvu (zagonška faza SZI) in, v primeru podaljšanja, tri leta po njegovem podaljšanju (faza zrelosti). Ti pregledi temeljijo na stalnem spremljanju, ki ga opravlja EIT. Z njihovo pomočjo upravni odbor pridobi prve informacije o smotrnosti SZI v zvezi z njihovo strategijo in cilji kot tudi glede spoštovanja kazalnikov, ki jih je zastavil upravni odbor.

Kadar stalno spremljanje, vmesni pregled ali celovita ocena SZI pokaže, da je bil dosežen nezadosten napredek na področjih iz člena 10 Uredbe (EU) 2021/...⁺ ali da ni dodane vrednosti Unije, upravni odbor v skladu s členom 11(6) navedene uredbe sprejme ustrezne korektivne ukrepe. Korektivni ukrepi so lahko v obliki zmanjšanja, spremembe ali ukinitve finančnega prispevka EIT ali prekinitve sporazuma o partnerstvu, pa tudi zavezujočih priporočil v zvezi z dejavnostmi SZI ali predlogov za prilagoditev njenih modelov izvajanja in delovanja.

Rezultati teh vmesnih pregledov in ocen se dajo na voljo javnosti, sporočijo Evropskemu parlamentu in Svetu in upoštevajo v procesu strateškega usklajevanja za evropska partnerstva.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 8/21 (2019/0151(COD)).

Dodatek 1

Informativni pregled o SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah

I. Izziv

SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah¹ lahko zagotovi horizontalne rešitve za vrsto vse večjih trajnih izzivov, s katerimi se je mogoče spoprijemati prek izobraževanja ter raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti. Te izzive je mogoče združiti v štiri stebre:

- (1) evropska ustvarjalnost, kulturna in jezikovna raznolikost;

¹ Kulturni in ustvarjalni sektor in panoge se nanašajo na vse sektorje in panoge, katerih dejavnosti temeljijo na kulturnih vrednotah, kulturni raznolikosti ter na individualnih in/ali kolektivnih umetniških in drugih ustvarjalnih izražanjih, ne glede na to, ali so te dejavnosti tržno ali netržno usmerjene, katera vrsta strukture jih izvaja in kako se ta struktura financira. Te dejavnosti vključujejo razvoj znanj, spretnosti in sposobnosti, ki lahko prinesejo inovacije, bogastvo in delovna mesta z ustvarjanjem družbene in gospodarske vrednosti, tudi z upravljanjem intelektualne lastnine. Prav tako se te dejavnosti nanašajo na razvoj, produkcijo, ustvarjanje, razširjanje ter ohranjanje dobrin in storitev, ki vsebujejo kulturna, umetniška ali druga ustvarjalna izražanja, ter povezane dejavnosti, kot sta izobraževanje in upravljanje. V kulturni in ustvarjalni sektor spadajo arhitektura, arhivi, umetnost, knjižnice in muzeji, umetniške obrti, avdiovizualno področje (vključno s filmom, televizijo, programsko opremo, videoigrami, večpredstavnostnimi vsebinami in posneto glasbo), snovna in nesnovna kulturna dediščina, oblikovanje, visokotehnološka industrija in moda, ki temeljita na ustvarjalnosti, festivali, glasba, literatura, uprizoritvene umetnosti (vključno z gledališčem in plesom), knjige in založništvo (časopisi in revije), radijske in vizualne umetnosti, oglaševanje in drugo.

- (2) evropska identiteta in kohezija;
- (3) evropsko zaposlovanje, ekonomska odpornost in pametna rast ter
- (4) Evropa kot svetovna akterka.

Evropska ustvarjalnost in kulturna raznolikost sta odvisni od odpornega in močnega kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog. Vendar se navedena sektorja spoprijema z več izzivi, ki so posledica večje konkurence svetovnih akterjev in digitalizacije.

- Producenti, ustvarjalci, distributerji, radiodifuzne hiše, kinematografi in vse vrste kulturnih organizacij in podjetij morajo biti inovativni, da bi privabili novo občinstvo in se širili ter razvili nove procese, storitve, vsebine in prakse, ki prinašajo družbeno vrednost.
- Pomanjkanje podjetništva in prečnih znanj in spretnosti v kulturnem in ustvarjalnem sektorju¹ zadeva tako nastajajoče podsektorje ter zelo zrele podsektorje, ki doživljajo temeljito digitalno preobrazbo. Ta znanja in spretnosti so potrebni za inovacije in so ključnega pomena glede na spremembe na trgu dela, s katerimi se spoprijemata sektorja.

¹ Kulturni in ustvarjalni študijski programi na evropskih univerzah se večinoma osredotočajo na „ustvarjalni del“, njihovi diplomanti pa niso vedno pripravljeni na vstop na sodobni trg dela, saj jim primanjkuje medsektorskih spretnosti (na področju podjetništva, digitalizacije in finančnega poslovanja). Unija glede terciarnih izobraževalnih institucij zaostaja za Združenimi državami Amerike na področju študija komunikacij in medijev (univerze iz Uniji pa so uspešnejše v bolj tradicionalnih panogah, kot so umetnost in oblikovanje ali uprizoritvene umetnosti).

- Kulturna dediščina je nesporen izraz kulturne identitete, pomembno javno dobro in vir inovacij, ki zagotavlja dobro donosnost naložb in znatne gospodarske prihodke, vendar je njen potencial še vedno močno neizkoriščen. Ker spodbuja na dediščini temelječo trajnostno obnovo in je bistvena spodbuda za izobraževanje in vseživljenjsko učenje, ki spodbuja sodelovanje in socialno kohezijo, ji lahko zelo koristi SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah.

Družbene izzive, povezane z evropsko identiteto in kohezijo, je na splošno mogoče opisati s pomanjkanjem mostov, ki bi povezovali različne dele družbe in različna ozemlja. Med njimi so vprašanja, povezana s socialno izključenostjo, potrebo po vzpostavljanju tesnejših medkulturnih povezav, zaščiti jezikovne raznolikosti, tudi manjšinskih jezikov, in razvoju občutka pripadnosti na podlagi naše kulturne raznolikosti in skupne dediščine, ki bi jih bilo mogoče obravnavati z bolj vključujočim in dostopnim sodelovanjem skupnosti, inovacijami v oblikovanju, arhitekturi in uporabi javnih prostorov ter z družbenimi inovacijami, ki jih vodi kultura. Zlasti velja naslednje:

- sodelovanje med raziskovalci, med raziskavami in industrijo ter med javnimi organizacijami in organizacijami tretjih sektorjev je omejeno, usklajevanje med prizadevanji na področju raziskav in razvoja pa ni zadostno in prihaja do nepotrebnega podvajanja, prav tako ni zadostna izmenjava metod, rezultatov in najboljših praks,
- ustvarjalni grozdi in inovacijska vozlišča niso zadosti povezani,

- precejšen delež regionalnih prednostnih nalog na področju pametne specializacije v Evropi se nanaša na kulturo z različnih vidikov (kot so kulturna dediščina, ustvarjalni sektor in umetnost),
- glede na pomembno vlogo kulture in ustvarjalnosti za gospodarski in socialni razvoj mest in regij ter njuno zmožnost za nadaljnjo obravnavo vprašanj razlik v Evropi ima SZI na področju kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog velik potencial.

Sedanji izzivi na področju evropskega zaposlovanja, ekonomske odpornosti in pametne rasti vključujejo socialno-ekonomska vprašanja, kot so zmanjševanje brezposelnosti (zlasti brezposelnosti mladih), izboljšanje znanj in spretnosti ter delovnega okolja in soočanje s svetovno konkurenco.

- Koncentracija na trgu je velika: v letu 2013 se je približno 50 % celotnega prihodka Unije in dodane vrednosti ustvarilo v Združenem kraljestvu, Nemčiji in Franciji.
- Globalizacija, digitalizacija in tehnološke inovacije močno vplivajo na Evropske panoge. Ta razvoj je spremenil način, kako umetniki ustvarjajo in distribuirajo svoja dela ter se povezujejo z občinstvom, spreminjajo se tradicionalni poslovni modeli kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog, prav tako so se bistveno spremenila pričakovanja in vedenje potrošnikov. Poleg tega vse večja moč neevropskih podjetij za ustvarjanje vsebin močno vpliva na tradicionalne vrednostne verige.

- Ustvarjalne, kulturne in umetniške produkcije se pogosto spopadajo z izzivom monetarizacije svojih stvaritev in proizvodov, zato so njihova področja dela močno prekarna. Treba je najti nove inovativne načine za podpiranje mikro, malih in srednjih ustvarjalnih in kulturnih organizacij in podjetij.

Da bi Evropa postala svetovna akterka, je treba izboljšati razširjanje evropskih kulturnih vsebin. Evropa mora ostati konkurenčna v svetovni digitalni tekmi ustvarjanja novih tehnologij (kot so umetna inteligenca, internet stvari in veriženje blokov), pri čemer so kulturni in ustvarjalni sektor in panoge pomemben ustvarjalec vsebine, proizvodov in storitev. Poleg tega lahko na svetovni ravni kulturni in ustvarjalni sektor in panoge (kot so oblikovanje in arhitektura) dejavno prispevajo k trajnostnemu razvoju in spodbujajo zelene inovacije, kulturne vsebine (kot so literatura, film in umetnost) pa lahko poleg tega, da imajo vrednost same po sebi, ozaveščajo o okoljskih težavah in vplivajo na javno mnenje.

II. Pomembnost in vpliv

SZI za kulturni in ustvarjalni sektor in panoge bo s svojim celovitim in enotnim pristopom pomagala obravnavati izzive, določene v oddelku I. S pokrivanjem skoraj vseh področij našega življenja, družbe in gospodarstva bo ta SZI verjetno zelo pomembna v smislu gospodarskega in družbenega vpliva ter omogočanja strateških priložnosti za gospodarske, tehnološke in socialne inovacije. Prav tako bo lahko prispevala k temu, da bodo terciarne izobraževalne institucije na področju umetnosti prevzele dejavnejšo vlogo pri razvoju hibridnih kompetenc in podjetniške miselnosti, ki bo bolje ustreza potrebam panoge.

Inovacije na podlagi kulture in ustvarjalnosti spodbujajo evropsko konkurenčnost bodisi neposredno z ustanavljanjem novih podjetij in delovnih mest bodisi posredno z ustvarjanjem medsektorskih koristi za širše gospodarstvo, izboljšanjem kakovosti življenja in povečevanjem privlačnosti Evrope. Kulturni in ustvarjalni sektor (kot sta kulturna dediščina in umetnost) sta vse bolj prepoznana kot nova vira pametne, trajnostne in vključujoče rasti in delovnih mest. Ta sektorja v Uniji zaposlujeta že več kot 12 milijonov ljudi, kar predstavlja več kot 7,5 % vseh zaposlenih v Uniji. Kulturna dediščina je ključni element kulturnega in ustvarjalnega sektorja, ki pomembno prispevata k privlačnosti evropskih regij, mest in podeželja. Je gonilo za naložbe zasebnega sektorja, privabljanje talentov, ustanavljanje podjetij ter neposredno in posredno ustvarjanje delovnih mest.

Prispevek kulture in ustvarjalnosti k inovacijam vse bolj spodbujajo netehnološki dejavniki, kot so ustvarjalnost, oblikovanje in novi organizacijski procesi ali poslovni modeli. Sektor z jasnimi vrednostnimi verigami (in sicer glasba, umetnost, oblikovanje, moda, avdiovizualne vsebine, videoigre in arhitektura) ima v gospodarskem smislu veliko inovacijsko zmogljivost, saj lahko spodbuja inovacije v drugih gospodarskih sektorjih.

Kultura in udejstvovanje v kulturnih dejavnostih neposredno vplivata na dobro počutje državljanov in socialno vključenost. Kulturni in ustvarjalni sektor krepi družbene vrednote identitete, demokracije in sodelovanja skupnosti. Kultura ima velik potencial za krepitev občutka evropske pripadnosti, pri čemer je raznolikost prednost. To je temeljnega pomena, da se omogočijo odpornost, družbeni dostop, družbena kohezija in enakost spolov, preprečuje radikalizacija ter obravnavajo politične negotovosti v Evropi in potreba po enotnosti.

SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah bo spodbudila priložnosti za mreženje, sodelovanje, soustvarjanje in prenos znanja med izobraževanjem, raziskavami, podjetji ter javnimi organizacijami in organizacijami tretjega sektorja, znotraj kulturnega in ustvarjalnega sektorja ter z drugimi sektorji družbe in gospodarstva. Njen namen je:

- delovati kot katalizator pobud od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol na ravni Unije ter nacionalni in regionalni ravni. Razvila bo potrebne okvirne pogoje za ustanavljanje in širitev novih podjetij v inovacijskih ekosistemih,
- zagotoviti raziskovalcem in študentom na številnih področjih (vključno z umetnostjo, humanistiko, družbenimi vedami, uporabno znanostjo in podjetništvom) ter podjetnikom v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in drugih sektorjih znanja in spretnosti, potrebne za zagotavljanje inovativnih rešitev ter njihovo spreminjanje v nove kulturne, družbene in poslovne priložnosti ter

- omogočiti nadaljnje medsebojno oplajanje v drugih gospodarskih in industrijskih sektorjih ter delovati kot pospeševalec inovacij.

III. Sinergije in dopolnjevanja z obstoječimi pobudami

SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah bo dopolnjevala več drugih pobud Unije pa tudi pobude na ravni držav članic. Glavne sinergije, ki se pričakujejo na ravni Unije, so predstavljene v tem oddelku.

Pričakuje se, da bo SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah vzpostavila močne sinergije z zadevnimi pobudami politike v okviru Obzorja Evropa, zlasti v okviru stebra II „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“ s sklopom „Kultura, ustvarjalnost in vključujoča družba“ in njegovimi področji ukrepanja glede kulturne dediščine in demokracije. SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah bi lahko zagotovila tudi dragocene horizontalne vložke za več dejavnosti, ki bi se izvajale v sklopu „Digitalno področje, industrija in vesolje“, zlasti glede proizvodnih tehnologij, pri katerih je potreba po razvoju novih proizvodov zelo odvisna od kulturnega in ustvarjalnega sektorja in panog. Poleg tega bi lahko učinkovito dopolnjevala druge dele Obzorja Evropa, ukrepanje obstoječe SZI za digitalne tehnologije (EIT Digital) in ukrepe, ki so načrtovani v okviru drugih programov Unije, kot so Program InvestEU, Erasmus+, program Ustvarjalna Evropa, program Digitalna Evropa ali skladi kohezijske politike.

Program Ustvarjalna Evropa bo zelo pomemben za dejavnosti SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah. Program Ustvarjalna Evropa vključuje sklope in posebne razpise, v katerih se upoštevajo nekateri izzivi, s katerimi se spoprijemata kulturni in ustvarjalni sektor (kot so znanja in spretnosti ter zaposlovanje in poslovni modeli) in je usmerjen v razvoj močnih sinergij in dopolnjevanja. V okviru Programa InvestEU in ob upoštevanju omejenega dostopa do financiranja v kulturnem in ustvarjalnem sektorju je mogoče sinergije pričakovati s finančnim mehanizmom za pomoč pri širitvi kulturnih in ustvarjalnih projektov z zagotavljanjem zavarovanja finančnim posrednikom.

S platformo strategije pametne specializacije (strategija S3) na področju industrijske modernizacije je bilo opredeljenih več strategij raziskav in inovacij, ki se osredotočajo na kulturni in ustvarjalni sektor in panoge ter z vključevanjem številnih podjetniških akterjev preučujejo nove povezave med lokalnimi sredstvi, potencialnimi trgi in družbenimi izzivi. Pomemben vidik strategije S3 je zlasti promocija novih partnerstev med raziskovalnimi organizacijami, podjetji in javnimi organi, kar zahteva vzpostavitev novih sodelovalnih platform.

IV. Sklepne ugotovitve

SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah je najprimernejša za obravnavo pomembnih gospodarskih in družbenih izzivov iz tega dodatka. Ustvarjalnost je ključno gonilo inovacij, SZI v kulturnem in ustvarjalnem sektorju in panogah pa lahko sprosti potencial umetniške, kulturne ustvarjalnosti in pomaga okrepiti konkurenčnost, trajnostnost, blaginjo in pametno rast v Evropi.

Dodatek 2

Informativni pregled o SZI za vodne, morske in pomorske sektorje in ekosisteme (v nadaljnjem besedilu: SZI za vodo“)

V tem dodatku je predstavljen pregled področja „vodni, morski in pomorski sektorji in ekosistemi“ v času priprave SIP 2021–2027. Komisija pred začetkom delovanja SZI za vodo izvede analizo, ki odraža razvoj znanstvenih, tehnoloških in socialno-ekonomskih trendov, ter zagotovi:

- (1) popolno uskladitev s strateškim načrtovanjem Obzorja Evropa;
- (2) popolno uskladitev z merili za evropska partnerstva iz Priloge III k Uredbi (EU) 2021/...⁺ ter
- (3) skladnost z obstoječimi pobudami na ravni Unije ter nacionalni in regionalni ravni, vključno z evropskimi partnerstvi in misijami.

⁺ UL: prosimo, da v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta ST 7064/20 (2018/0224(COD)).

I. Izziv

Morja, oceani in celinske vode imajo osrednjo vlogo v življenju, zdravju in dobrem počutju človeka, pri zagotavljanju hrane, kritičnih ekosistemskih storitvah, obnovljivih virih energije in drugih virih ter pri podnebni dinamiki in ohranjanju biotske raznovrstnosti. V zadnjih 100 letih sta čezmerna raba in slabo upravljanje naravnih virov povzročila velik pritisk na sladkovodne in morske ekosisteme. Zato vzpostavitev krožnega in trajnostnega modrega gospodarstva, ki se bo razvijalo v okviru ekoloških omejitev in bo temeljilo na zanesljivi razpoložljivosti sprejemljive količine in kakovosti vode ter na zdravih in delujočih sladkovodnih in morskih ekosistemih, predstavlja izziv. Ta izziv se nanaša predvsem na: (1) pomanjkanje vode, suše in poplave; (2) degradacijo morskega in sladkovodnega ekosistema; ter (3) krožno in trajnostno modro gospodarstvo.

1. Pomanjkanje vode, suše in poplave

Zaradi podnebnih sprememb in prekomernega črpanja sladke vode vse pogosteje prihaja do vse hujšega pomanjkanja vode in suše. Brez inovativnih metod in tehnologij za zbiranje, napovedovanje, pripravo in razširjanje informacij in rešitev v zvezi z varnostjo vodnih teles, morebitnimi grožnjami in zmanjševanjem tveganj bo Unija izpostavljena resni gospodarski in socialni škodi. Pomanjkanje vode spremlja pritisk na zemljišča, saj je treba povečati proizvodnjo biomase, sekvestracijo ogljika in obseg nedotaknjene narave, da bi dosegli cilje glede razogljičenja in biotske raznovrstnosti. Ocena učinka Komisije¹ kaže, da bi lahko preusmeritev proizvodnje beljakovin na akvakulturo brez krmljenja ter na integrirano večtrofično akvakulturo in akvaponiko zmanjšala pritisk na zemljišča in sladko vodo.

¹ Ocena učinka, priložena sporočilu Komisije z dne 17. septembra 2020 o krepitvi evropskih podnebnih ambicij do leta 2030. Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov.

2. Degradacija morskih in sladkovodnih ekosistemov

Obalni, morski in sladkovodni ekosistemi so izpostavljeni pritiskom zaradi neposrednih človekovih dejavnosti in vse hitrejših podnebnih sprememb. Škoda obsega izgubo biotske raznovrstnosti, izčrpavanje staležev rib, poškodbe morskega dna, tudi zaradi uporabe škodljivih naprav, kot je ribolovno orodje, oviranje rek, onesnaževanje z eutrofikacijo in kopičenje morskih odpadkov, vključno z velikim količinami ribolovnega orodja in mikroplastike, ki se odvrže v oceane. Slabo ekološko stanje ne ogroža le ciljev biotske raznovrstnosti, temveč škoduje tudi skupnostim in podjetjem, ki so odvisni od čiste vode in zdravih ekosistemov. Svetovni trg blaga in storitev za merjenje in ublažitev te škode raste in je zelo konkurenčen. Inovacije, ki lahko povečajo, popravijo in obnovijo morski, obalni in sladkovodni kapital, ter inovacije v trajnostno ribolovno orodje in metode, so ključne za konkurenčnost podjetij Unije in za podpiranje delovnih mest in rasti po vsej Uniji.

3. Krožno in trajnostno modro gospodarstvo

Krožno gospodarstvo ne varuje le zdravja ljudi in učinkovite rabe virov, temveč je tudi gonilo trajnostne rasti. Načrtovana izjemna rast vetrne energije na morju in drugih inovativnih tehnologij za izkoriščanje energije morja, ki ne sme ogrozati varstva okolja, ponuja priložnosti za povečanje biotske raznovrstnosti (kot so umetni grebeni in školjčičišča) ter za nove dejavnosti, ki izkoriščajo prostor in električno energijo iz obnovljivih virov, kot sta akvakultura in proizvodnja vodika z elektrolizo. Akvakultura brez krmljenja lahko reciklira odvečna hranila, ki bi sicer povzročala eutrofikacijo. Za nove cilje za zmanjšanje emisij in gorivo iz obnovljivih virov v pomorskem prometu so potrebne inovacije na področju pogona in logistike. S ponovno uporabo odpadne vode se prepreči pomanjkanje vode, ki bi se zaradi podnebnih sprememb lahko še povečalo.

II. Pomembnost in vpliv

SZI za vodo bo s svojim celovitim in enotnim pristopom pomagala reševati izzive iz oddelka I. To področje ima razmeroma močno bazo znanja in velik tržni potencial. Evropske države so v zadnjih 15 letih napisale več raziskovalnih člankov o znanosti in tehnologiji vode kot Združene države Amerike in preostali svet skupaj. Unija je skupaj s Kitajsko in Združenimi državami Amerike tudi eno od vodilnih pomorskih gospodarstev. Po najnovejših podatkih iz leta 2018 so uveljavljeni sektorji modrega gospodarstva zaposlovali več kot pet milijonov ljudi v Uniji in ustvarili 750 milijard EUR prometa ter 218 milijard EUR bruto dodane vrednosti. Vendar so prizadevanja zelo razdrobljena, izobraževalne, raziskovalne in inovacijske dejavnosti pa so nepovezane. Tako na primer manj kot 20 % raziskovalnih in razvojnih organizacij na področju vodnih ved uspešno sodeluje z industrijo ali podjetji.

Novonastajajoči inovacijski sektorji (kot so biotehnologije in proizvodnja energije na morju) ustvarjajo nove tržne priložnosti za nove tehnologije ter nova podjetja in visokokvalificirana delovna mesta. Za te sektorje in za tehnološki prehod bolj tradicionalnih sektorjev, povezanih z morjem, bi bili potrebni transdisciplinarni pristopi in novi načini izobraževanja, ki povezujejo več disciplin. Zlasti akademski programi so običajno zastavljeni precej široko, medtem ko sektorji zahtevajo specifična znanja in spretnosti. Poleg tega učni načrti na področjih, kot so inženirstvo, urbanistično načrtovanje in arhitektura, ne zajemajo v zadostni meri vprašanj, povezanih z ekologijo, pomorskim inženirstvom in upravljanjem voda.

Vzpostavitev SZI za vodo naj bi dejansko prispevala h krepitvi inovacijskih ekosistemov in spodbujanju sodelovanja v trikotniku znanja, s tem pa pospešila uvajanje novih tehnologij in pristopov ter spodbudila razvoj bolj trajnostnih proizvodov in metod, zlasti kar zadeva ribolovno orodje. Z ustanovitvijo vseevropske multidisciplinarne skupnosti partnerjev v trikotniku znanja bi se pripomoglo k spodbujanju vizije modrega gospodarstva in povečanju svetovne konkurenčnosti evropske morske in pomorske znanosti in tehnologije. Taka skupnost bi pomagala pri uvajanju inovativnih projektov modre znanosti in tehnologije na trg, ki bi zagotovili rešitve za nujne praktične izzive trajnosti in prispevali k modremu gospodarstvu, ki temelji na ekosistemu, ne le na evropski, temveč tudi na svetovni ravni. SZI za vodo bi vodila v boljše upravljanje človeških interakcij z vodnimi in morskimi ekosistemi, kar bi neposredno prispevalo k trajnostnemu modremu gospodarstvu, ki se bo razvijalo v okviru ekoloških omejitev, zlasti z zagotavljanjem trajnostnega upravljanja morskih ekosistemov.

III. Sinergije in dopolnjevanja z obstoječimi pobudami

SZI za vodo vzpostavi najmočnejše možne sinergije z ustreznimi političnimi pobudami Unije in v okviru Obzorja Evropa ter na mednarodni ravni sodeluje z ustreznimi pobudami OZN in cilji trajnostnega razvoja, zlasti ciljem trajnostnega razvoja 6 „čista voda in sanitarna ureditev“, ciljem trajnostnega razvoja 11 „trajnostna mesta in skupnosti“, ciljem trajnostnega razvoja 13 „podnebni ukrepi“ in ciljem trajnostnega razvoja 14 „življenje v vodi“.

SZI za vodo je skladna s prednostnimi nalogami iz Direktive (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta¹, Direktive 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta², Direktive 2014/89/EU Evropskega parlamenta in Sveta³, Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁴, sporočilom Komisije z dne 10. oktobra 2007 o celostni pomorski politiki za Evropsko unijo in mednarodnimi obveznostmi. SZI za vodo prispeva k prednostnim nalogam, določenim z evropskim zelenim dogovorom, zlasti strategiji „od vil do vilic“, akcijskemu načrtu za ničelno onesnaževanje vode, zraka in tal, pobudam za povečanje in boljše upravljanje zmogljivosti celinskih plovnih poti ter strategiji Unije za biotsko raznovrstnost do leta 2030.

¹ Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL L 435, 23.12.2020, str. 1).

² Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).

³ Direktiva 2014/89/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (UL L 257, 28.8.2014, str. 135).

⁴ Uredba (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (UL L 354, 28.12.2013, str. 22).

S pomočjo nekaterih regionalnih strategij pametne specializacije S3 je bilo opredeljenih več raziskovalnih in inovacijskih strategij, ki se osredotočajo na morski in vodni sektor in raziskujejo nove povezave med lokalnimi sredstvi, potencialnimi trgi in družbenimi izzivi z vključevanjem številnih podjetniških akterjev.

Zagotoviti je treba močno dopolnjevanje s komponentami Obzorja Evropa in preprečiti podvajanje, zlasti z:

- (1) možno misijo o „zdravih oceanih, morjih, obalnih in celinskih vodah“;
- (2) ustreznimi evropskimi partnerstvi, zlasti tistimi za „podnebno nevtrarno, trajnostno in produktivno modro gospodarstvo“, „reševanje biotske raznovrstnosti za zaščito življenja na Zemlji“, „Water4All“ (voda za vse), „čist energetski prehod“, „spodbujanje urbanega prehoda“, „prehranske sisteme“ ter „raziskave in inovacije na območju Sredozemlja“ (Obzorje 2020);
- (3) vsemi sklopi stebra II „Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost“;
- (4) raziskovalno infrastrukturo in
- (5) EIC.

Zagotoviti je treba tudi močno dopolnjevanje z Evropsko investicijsko banko (EIB) in platformo BlueInvest za privzem obetavnih inovacij ter preprečiti podvajanje.

IV. Sklepna ugotovitev

SZI za vodo je najbolj primerna za spopadanje z glavnimi gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi izzivi iz tega dodatka. Ta SZI je zlasti potrebna za krepitev inovacijskih ekosistemov po vsej Evropi, ki se spopadajo z izzivi, povezanimi z vodo, usposabljanje naslednje generacije inovatorjev in podjetnikov ter iskanje in podpiranje inovativnih rešitev za te izzive.

SZI za vodo:

- (1) zmanjša razdrobljenost inovacijskega okolja v vodnem, morskem in pomorskem sektorju s spodbujanjem ustvarjanja inovacijskih ekosistemov, ki bodo povezovali akterje in mreže iz različnih sektorjev in področij na ravni Unije, nacionalni, regionalni in lokalni ravni;
- (2) spodbuja celovit in multidisciplinaren pristop s sodelovanjem med terciarnimi izobraževalnimi institucijami, raziskovalnimi organizacijami, inovativnimi podjetji, javnimi organizacijami in organizacijami tretjega sektorja v sektorjih modrega gospodarstva, da bi uresničili cilje Unije glede zelenega in digitalnega prehoda;
- (3) poveže subjekte in mreže med sektorji in disciplinami na ravni Unije, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zlasti z opredelitvijo ustrezne strategije S3 in nadaljnjih regionalnih strategij, ki vključujejo sektorje modrega gospodarstva;

- (4) usposobi in oblikuje naslednjo generacijo inovatorjev in raziskovalcev v sektorjih modrega gospodarstva, tako da jih bo opremila s potrebnimi podjetniškimi in tehničnimi znanji in spretnostmi za trajnostni in konkurenčni razvoj;
 - (5) prispeva k razvoju pravih okvirnih pogojev za preoblikovanje zamisli v nove tehnološke dosežke in socialne inovacije, ki bodo izboljšale kakovost življenja in koristile državljanom Unije;
 - (6) vzpostavi sinergije z drugimi evropskimi partnerstvi, misijami, EIC in EIB ter BlueInvest za širjenje inovacij, omogočanje, da bodo drugi sektorji uspevali na trajnosten način, ter povečanje uvajanja inovativnih rešitev na trg in njihove družbene sprejemljivosti, ter
 - (7) okrepi položaj Unije kot globalne akterke na področju oceanske znanosti, upravljanja celinskih voda ter varstva in obnove ekosistemov.
-